

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra primární a preprimární edukace

Skauting a předškolní vzdělávání

Bakalářská práce

Autor: Zuzana Moravcová

Studijní program: Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Vladimíra Hornáčková

Oponent: Stanislav Michek

Hradec Králové

2019

Zadání bakalářské práce

Autor:	Zuzana Moravcová
Studium:	P16P0469
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Název bakalářské práce:	Skauting a předškolní vzdělávání
Název bakalářské práce AJ:	Scouting and preschool education

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá tematikou předškolního vzdělávání ve skautingu. Cílem je popsat základní definice a organizační uspořádání středisek ve skautingu v České republice a ve světě. Teoretická část obsahuje informace o vzdělávání oddílových vedoucích ve skautingu a vzdělávání dětí předškolního věku. V praktické části se zjišťuje obsah a organizace edukace v oddílech ve skautingu prostřednictvím pozorování a dotazníků u vedoucích a rodičů dětí předškolního věku. Součástí bakalářské práce budou náměty v podobě pracovních listů určené pro děti předškolního věku ve skautu. This bachelor thesis deals with the topic of preschool education in Scout Movement. Goal of this thesis is to describe the basic definition and organization of scout groups in the Czech republic and in the world. The theoretical part contains information about education of the leaders in scout unit and education of preschool children. In the practical part we take a look at the content and organization of education in scout unit through the observation and questionnaire for leaders and parents of preschool children. Part of the bachelor thesis will be topics intended as worksheets for preschool children in the Scout Movement.

HAVLÍN, Josef; MATERNA, Zdeněk (2016). Benjamínci. Metodika pro práci s nejmladší skautskou výchovnou kategorií. Praha: Junák - český skaut. ISBN 978-80-7501-099-5. CIHLÁŘ, Josef, RŮCKER, Míla, RŮCKEROVÁ, Jana (2012). Almanach 100 let skautingu v Třebechovicích pod Orebem. Hradec Králové: Junák - svaz skautů a skautek ČR, stř. Františka Barvíře Třebechovice pod Orebem. ISBN 978-80-260-2948-9. PRŮCHA, Jan, KOŤÁTKOVÁ, Soňa (2013). Předškolní pedagogika. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0495-4.

Garantující pracoviště:	Ústav primární a preprimární edukace, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.
Oponent:	Ing. et Bc. Stanislav Michek, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	31.5.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucí bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 2. 5. 2019

Poděkování

Děkuji PaedDr. Vladimíře Hornáčkové, Ph. D. za odborné vedení bakalářské práce a za rady, které mi poskytla.

Anotace

MORAVCOVÁ, Zuzana. *Skauting a předškolní vzdělávání*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 85 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá tematikou předškolního vzdělávání ve skautingu. Cílem je popsat základní definice a organizační uspořádání středisek ve skautingu v České republice a ve světě. Teoretická část obsahuje informace o vzdělávání oddílových vedoucích ve skautingu a vzdělávání dětí předškolního věku. V praktické části se zjišťuje obsah a organizace edukace v oddílech ve skautingu prostřednictvím pozorování a dotazníků u vedoucích a rodičů dětí předškolního věku. Součástí bakalářské práce jsou náměty v podobě pracovních listů určené pro děti předškolního věku ve skautu.

Klíčová slova: skaut, předškolní vzdělávání, mateřská škola.

Annotation

MORAVCOVÁ, Zuzana. *Scouting and preschool education*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019, 85 pp. Bachelor Thesis.

This bachelor thesis deals with the topic of preschool education in Scout Movement. Goal of this thesis is to describe the basic definition and organization of scout groups in the Czech republic and in the world. The theoretical part contains information about education of the leaders in scout unit and education of preschool children. In the practical part we take a look at the content and organization of education in scout unit through the observation and questionnaire for leaders and parents of preschool children. Part of the bachelor thesis are topics intended as worksheets for preschool children in the Scout Movement.

Keywords: Scout, preschool education, kindergarten.

Obsah

1	Úvod	8
2	Východiska předškolního vzdělávání pro skauting.....	9
2.1	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.....	9
2.2	Specifika předškolního vzdělávání.....	11
2.3	Potřeby dítěte předškolního věku	12
2.4	Hra a hračka.....	13
2.5	Role pedagoga	15
3	Skauting v České republice	17
3.1	Historie skautingu.....	19
3.1.1	Pohled na skauting ve světě	19
3.1.2	Pohled na skauting v České republice	21
3.2	Skauting v současnosti.....	21
4	Vzdělávání vedoucích ve skautu.....	23
4.1	Osobnost vedoucího oddílu a jeho role	23
5	Organizační uspořádání ve skautu	25
5.1	Předškolní vzdělávání ve skautu.....	27
5.2	Oddíl předškolních dětí - Benjamínci	29
6	Úvod do výzkumného šetření.....	31
6.1	Analýza výsledků průzkumu a diskuze	33
6.2	Závěrečné vyhodnocení průzkumu	54
6.3	Pozorování.....	55
7	Závěr	57
8	Seznam použité literatury	58
9	Přílohy.....	61

1 Úvod

V této bakalářské práci se budu zabývat předškolním vzděláváním ve skautu. Toto téma jsem si vybrala, protože už od svých šesti let jsem příznivcem skautingu, a oddíly pro předškolní děti se v České republice začaly zakládat teprve před pár lety. Téma je tedy relativně nové a já bych o této problematice ráda poskytla informace širší veřejnosti.

V bakalářské práci se nejdříve budu zabývat skautingem obecně (propojení s edukací v mateřských školách, historie skautingu, organizační uspořádání, vzdělávání vedoucích), pak přejdu k oddílu předškolních dětí, u kterého si nejdříve popíšeme, na co by se měl tento oddíl soustředit, pak zde zmíním konkrétní organizační uspořádání předškolního oddílu.

V praktické části vyhodnocuji dotazník, který vyplňovali rodiče předškolních dětí. Zkoumám zde, jestli jsou děti z více početných rodin častěji přihlašované do skautského zařízení, jsou-li děti docházející do skautského zařízení méně aktivní na multimediálních zařízeních a jestli mají tyto děti vyšší mravní hodnoty. Také zde budou vloženy hospitační záznamy z pozorování oddílu Benjamínků a pracovní listy, určené pro oddíly Benjamínků.

2 Východiska předškolního vzdělávání pro skauting

2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Ve skautských oddílech je rámcový vzdělávací program inspirativní dokument. Nejvíce s ním pracují vedoucí předškolních dětí, ale myslím si, že i vedoucí starších dětí se občas podívají do RVP pro základní školy.

V oddílech pro předškolní děti se vedoucí soustředí na rozvoj 5 oblastí, které jsou shodné jako v RVP PV (Dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět).

*„Avšak pojem národní kurikulum má ještě jiný, širší obsah: V teorii moderní pedagogiky znamená **komplexní systém řízení obsahu školního vzdělávání na celonárodní úrovni**. Tuto záležitost je nutno objasnit podrobněji, což nyní provedeme s využitím konkrétních případů vztahujících se k národnímu kurikulu v Anglii a v České republice.*

Systém národního kurikula v sobě zahrnuje

- (1) Nejen vymezení obsahu vzdělávání, jak je běžně známé z učebních plánů a učebních osnov, ale vedle toho také
- (2) Stanovení standardů vzdělávání, a to jednak tzv. cílových standardů, jednak evaluačních standardů, vážících se k vymezovaným obsahům vzdělávání, dále
- (3) Zřízení a fungování institucí a nástrojů, jimiž se realizace složek (1) a (2) monitoruje, kontroluje a hodnotí (národní evaluace vzdělávacích výsledků, národní výbory pro kurikulum a evaluaci aj.) a v neposlední řadě
- (4) Vytvoření vztahů mezi systémem národního kurikula a veřejností, především rodičovskou, tak, aby kurikulum bylo chápáno jako věc veřejného zájmu.“ (Průcha, 2005, str. 252)

Na základě RVP si každá mateřská škola tvoří vlastní školní vzdělávací plán, z toho si pak třídní učitelky tvoří třídní vzdělávací plán. V RVP PV jsou napsané jaké metody a formy práce je vhodné využívat v mateřské škole, dále jsou u každé vzdělávací oblasti napsaná rizika, která bohužel mohou pokaždé nastat, a naším cílem je tomu zabránit. Jsou zde popsány cíle vzdělávání, které se rozlišují na rámcové cíle, dílčí cíle v jednotlivých oblastech, dílčí výstupy a klíčové kompetence. „V kurikulárních dokumentech jsou obecně formulovány jako

soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince. Jejich pojetí i obsah vychází z hodnot přijímaných společností a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence přispívají ke vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu člověka a k posilování funkcí občanské společnosti. Kompetence představují soubory činnostně zaměřených a prakticky využitelných výstupů, které se propojují a doplňují, čímž se postupně stávají složitější, a tím i využitelnější (univerzálněji použitelné). Jejich osvojování je dlouhodobý a složitý proces, který začíná v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života.“ (RVP, str. 10)

Vedoucí předškolních dětí ve skautu se soustředí i na klíčové kompetence. Je v nich přehledné, jaké kompetence by se jakým způsobem měly rozvíjet. Klíčové kompetence se rozlišují na: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, kompetence sociální a personální a kompetence činnostní a občanské. V RVP PV je podrobně rozepsáno, co by mělo dítě, které právě ukončuje předškolní vzdělávání a přechází na primární vzdělávání, ovládat. Je to napsáno přehledně ke každé kompetenci zvlášť.

Rámcový vzdělávací program je členěn na pět oblastí, ve kterých se dítě vzdělává, a které je třeba respektovat, aby dítě bylo vyváženě vzděláváno. U každé oblasti jsou vyjmenované dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídka, očekávané výstupy a rizika. Jsou to oblasti: Dítě a jeho tělo – složka biologická, dítě se učí poznávat své tělo, pojmenovat jednotlivé části, ovládat jej. Zlepšuje si jemnou motoriku, hrubou motoriku, učí se zvládat různé dovednosti (např. hod míčem, poskoky, běh, atd.). Také se sem řadí vlastní sebeobsluha, což v dnešní době značně pokulhává. Na několika praxích se mi stalo, že děti nezvládají sebeobsluhu, nejen s oblékáním, ale také na toaletě, při mytí rukou, neumějí ani krájet příborovým nožem. Dávám to za vinu moderní době a nadměrné lásce rodičů k dítěti, kdy se mu snaží všechno ulehčit.

Další oblastí je Dítě a jeho psychika – složka psychická, kde se dítě učí komunikovat, rozvíjí si své kognitivní znalosti, paměť, slovní zásobu, snaží se porozumět tomu, co mu kdo říká, i když něco složitějšího, řadí se sem také snaha o převyprávění příběhů. Děti se už učí rozeznat jednotlivé hlásky, odlišit je od ostatních, učí se různé básničky, poslouchají čtené pohádky, a také se snaží udržet pozornost např. při divadelním představení.

Další vzdělávací oblast je Dítě a ten druhý – složka interpersonální, dítě se učí komunikovat s kamarádem, spolupracovat, společně plnit nějaký úkol. Děti si spolu hrají a i ve složitých

situacích při hře se snaží problém zvládnout a vyřešit ho. Také se snaží pochopit odlišnosti mezi ním a dalšími dětmi, rozdíly v rodinách.

Čtvrtá vzdělávací oblast je Dítě a společnost – složka sociální, kdy se dítě snaží začlenit do celé skupiny spolužáků, učí se chápat hodnoty, seznamovat se. Každé dítě si získá nějakou společenskou roli. Snaží se porozumět citům a náladám ostatních, akceptovat pravidla chování i her, chovat se ke kamarádům a i ostatním zdvořile, a také se snaží chovat šetrně k hračkám a různým pomůckám, jak ke svým, tak k půjčeným věcem.

Poslední pátou vzdělávací oblastí je Dítě a svět – složka environmentální. V této oblasti je podle mě nejdůležitější, aby se děti naučily orientovat v prostředí, ve kterém žijí. Na můj vkus je až příliš časté, že se nějaké dítě ztratí, někdy se dokonce už nenajde. Čímž se ukazuje i další bod, kterému by se děti měly naučit, a patří to do této oblasti, a tím je rozpoznat nebezpečí, které jim hrozí. Nemyslím tím jen třeba nebezpečná zvířata, auta atd. Největším nebezpečím pro děti může být člověk, který je nějakým způsobem psychicky labilní. Děti sice netuší, co všechno se jim může stát, ale my bychom je měli naučit, že s cizími lidmi vážně nesmějí nikam chodit, nic si od nich brát a nejlépe se s nimi ani nebavit. Řadí se sem také, jak vnímat přírodu. K tomuto bodu se ještě vrátím, až budu popisovat předškolní vzdělávání ve skautu, většina lidí si myslí, že skauting je jen o přírodě, to tak ale není. Také by se děti měly naučit, jak udržovat přírodu zdravou a silnou, aby tu byla i pro další generace. Tento bod je v dnešní době celkem dobře naplňován, už několikrát jsem viděla, že se děti v mateřských školách učí třídit odpad, netrhat kytičky a zbytečně nic přírodního neničit.

Nakonec se zde také můžeme dočíst o vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Já osobně jsem moc ráda, jak dobře probíhá integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, při praxích jsem si vyzkoušela práci s dítětem s ADHD a s dítětem s Aspergerovým syndromem. Také se můžeme setkat se speciálním vzděláváním dětí nadaných. Pro tyto děti, pokud mají alespoň druhý stupeň podpůrného opatření, vytváříme individuální vzdělávací plán, pro který v RVP PV najdeme také zásady k vypracování. Pro děti s prvním stupněm podpůrného opatření vytváříme plán pedagogické podpory.

2.2 Specifika předškolního vzdělávání

Předškolní pedagogika je věda, která se věnuje vzdělávání dětí předškolního věku, tzn. dětí 3-6 let. V dnešní době se do tohoto období řadí také už děti dvouleté, které se teď nově podle

novelizace zákona musí přijímat do mateřských škol, jestliže není jejich kapacita naplněná staršími dětmi ze spádové oblasti. Velmi důležitá je výchova, která je v tomto věku podle mého názoru nejdůležitější pro jejich budoucí život. „*Edukace znamená procesy a situace učení, vzdělávání a výchovy.*“ (Průcha, Kořátková, 2013, str. 15)

Děti předškolního věku se vzdělávají v předškolním zařízení, které se nazývá mateřská škola. V mateřských školách jsou děti rozděleny do tříd buď heterogenně, nebo homogenně. Toto rozdělení je inspirativní pro skaut, kde jsou děti také rozděleny podle věku (viz kapitola Organizační uspořádání ve skautu). „*Heterogenní skupina. Skupina (dětí, žáků) sestávající ze členů různých kvalit – různého věku, rozdílné školní výkonnosti, zájmů, různého sociálního původu, hodnotové orientace atd. V rámci skupinového vyučování někdy záměrně sestavována (podle povahy úkolu).*“

Homogenní skupina. Skupina lidí, dětí, mládeže, která se vytváří na základě určitého znaku, jednotícího prvku, který mají všichni členové této skupiny: stejný věk, stejné zájmy, přibližně stejná učební výkonnost, blízké nebo stejné postoje a hodnoty, blízké životní cíle. V rámci skupinového vyučování někdy skupiny záměrně sestavované jako homogenní (podle povahy úkolu).“ (Kolář a kolektiv, 2012, str. 126)

Já osobně zastávám názor, že je lepší mít třídu heterogenní. Nejen že se v ní líp pracuje paní učitelce, ale zároveň si děti navzájem pomáhají, starší navádějí ty mladší, radí si v úkonech, dokonce se ty mladší snaží „opičit“ a dělat vše vyspěleji. Problém však nastává, když starší děti napodobují ty mladší, a zhoršuje se u nich komunikace i chování. I toto se někdy může v mateřské škole přihodit.

2.3 Potřeby dítěte předškolního věku

Z pohledu předškolního vzdělávání ve skautu je nejdůležitější jako první uspokojit biologické potřeby dítěte. S tím se skaut shoduje i s mateřskou školou. Teprve poté se soustředíme na uspokojování vyšších potřeb. „*Mimořádnou pozornost vyžaduje naplňování potřeb u dětí. Pokud dítě strádá z nedostatku uspokojení některé potřeby, mohou v jeho tělesném i psychickém vývoji nastat vážné problémy a komplikace.*“ (Opravilová, 2016, str. 64)

Aby se děti v mateřské škole cítily příjemně, a mohly být tak naplněné jejich potřeby, musí být zajištěno správné klima. Podle A. Maslowa se základní biologické potřeby naplňují postupně, nejdříve je důležité naplnit biologické, aby mohly být plněny potřeby psychické.

*„Hierarchie potřeb A. Maslowa (1970), představitele humanistické psychologie. Maslow diferencoval lidské potřeby podle jejich vývojové závislosti, jeho teorie vychází z představy, že jednotlivé okruhy potřeb vytvářejí hierarchizovanou strukturu a že určité potřeby mají prioritu před ostatními. Podle této teorie musíme nejprve uspokojit základní fyziologické potřeby a teprve pak jsme otevřeni dalším. Také on rozlišoval primární a sekundární potřeby. Nižší, deficitní potřeby (fyziologické potřeby a potřeba bezpečí) vycházejí z nějakého nedostatku a zajišťují fyziologické přežití jedince; vyšší potřeby (lásky a úcty) zajišťují duševní pohodu a nejvyšší, **růstové potřeby podporují rozvoj osobnosti, tj. sebeaktualizaci.**“ (Vágnerová, 2004, str. 175)*

*„Potřeby představují základní rovinu zaměřenosti. V biologickém základu člověka jsou zakotveny **primární potřeby** – tj. potřeby potravy, spánku, bezpečí, orientace, aktivity. Oproti tomu **vyšší potřeby** jsou spjaty s jeho společenským začleněním...“ (Helus, 1995, str. 45)*

K tomu, aby byly naplňovány potřeby biologické, je důležité nejdříve ve třídě zajistit správnou teplotu, možnost se napít a uhasit tak žízeň, mít ve třídě světlo. Jakmile je toto splněné, učitelka se snaží ve třídě zavést pravidla, díky kterým má pak dítě pocit bezpečí. Jakmile je toto splněno, už se přechází do potřeby seberealizace, kdy se děti učí novým věcem, snaží se různými prostředky ztvárnit svoje pocity, myšlenky, dokonce se snaží kooperovat s kamarády. Všechny tyto složky musí ve třídě zajistit paní učitelka, aby děti mohly být maximálně spokojené a měly dostatek veškerých podnětů.

2.4 Hra a hračka

Základní činností, která se provozuje ve skautu, je hra. Je jedno, jaký druh hry to je, myslím si, že každý druh hry dětem nějakým způsobem prospívá a získávají z ní buď znalosti, dovednosti, nebo si rozvíjí své schopnosti.

Nejlepší způsob toho, jak by dítě mohlo postupně dosáhnout všeho, co bude v životě potřebovat je samostatná, spontánní, tvořivá hra. Každá hra a experimenty dávají dítěti možnost navázat na prožitek, který se později mění na zážitek z dané činnosti. (Opravilová, Gebhartová, 2011, str. 58)

„Hra může poměrně přesně ukázat stupeň rozvoje dítěte. Jsme-li ke hře dítěte dostatečně vnímaví, prozradí nám, jaká je jeho pozornost, do jaké míry se dovede soustředit, jak dovede samostatně využít vlastní zkušenosti, zda je nápaditý a tvořivý i jak pohotově a spolehlivě

reaguje na pravidla a pokyny, které je třeba při hře dodržet. Hra ukáže, jak rychle se dítě umí rozhodnout a předvídat důsledky svého rozhodnutí, jak dovede hodnotit své vlastní chyby a případně se z nich i poučit.“ (Opravilová, Gebhartová, 2011, str. 58)

Při hře se rozvíjí nejen fantazie, ale také komunikativní schopnosti, a hlavně sociální dovednosti. Děti si nacvičují různé sociální role, např. když si hrají na maminku a na tatínka, také si mezi sebou utváří role ve své skupině. Pokaždé se projeví někdo vůdčí (alfa), kdo skupinu vede směrem, kudy chce, aby se hra ubírala. Děti si tak navzájem vyvolají touhu po něčem novém, zkoumají různé věci, i když jen ve formě hry. Vyvíjí se jim také paměť, když se snaží zapamatovat, co při hře poznaly. Učí se ovládat různé dovednosti, třeba když si hrají, že jsou zahradníci a hrabou zahradu. Děti se hrou učí, že jednou budou muset pracovat a už získávají predispozice k některému povolání, podle toho, jestli je to baví, nebo ne.

Ve skautingu se nejčastěji využívá dramatická hra jako v jenském školství „Dramatizační hry vedly nejen k osobnostnímu rozvoji dětí, k expresi jejich pocitů a názorů, k vyjádření vidění světa a situací, ale i k celkovému uvolnění a rozvoji komunikativních dovedností a kompetencí. Hry byly rovněž pevnou součástí slavností.“ (Kasper, Kasperová, 2008, str. 195)

Hračka

Ve skautském zařízení se hračky moc nevyužívají. Pro děti předškolního věku jsou ale důležité. Pomocí hraček si děti ve velké míře rozvíjí jemnou motoriku. Z tohoto důvodu zde uvádím obecné informace i o hračce.

Hračka je nástroj, díky kterému mohou děti aktivně rozvíjet své rozumové schopnosti a sociální dovednosti. Výběr hračky je velice důležitý. Je nutné, aby vyhovovala věku dítěte svou náročností, aby byla vyrobena z vhodného materiálu (nejvhodnější jsou dřevěné hračky např. montessori pomůcky), aby byla příjemná do ruky, nebyla pro dítě nebezpečná a také, aby se mu esteticky líbila. Hračka by měla nějakou dobu vydržet, měla by být pevná a kvalitně vyrobená, aby si s ní mohlo hrát co nejvíce dětí. Nejvíce důležitým faktorem je výběr tématu hračky. Chlapci mají rádi dinosaury, hlavolamy, auta, stavebnice, dívky zase kuchyňku, panenky, převleky. Do mateřské školy je těžké vybrat takové hračky, které by nebyly orientované na pohlaví, ale mohly si s nimi hrát všechny děti, aby všechny oslovila. Všechny tyto aspekty by se měly při výběru hračky zvážit.

2.5 Role pedagoga

Role pedagoga v mateřské škole je zásadní pro následující vývoj dětí. Většina vedoucích si berou inspiraci od svých nejoblíbenějších učitelů, které je v jejich životě učili. Vedoucí s učitelem mají velmi podobnou roli – vychovávat děti, které jim jsou svěřeny. Nemyslím si, že je cílem, aby dítě mělo veškeré znalosti světa, nýbrž aby z nich byli dobří lidé a v životě se o sebe dokázali postarat.

Od učitelů se očekává, že svou profesi vykonávají s radostí a zapálením, bohužel to tak většinou není. Když je učitel nervózní, nevrlý nebo jakkoli nepříjemný na děti, mohou z toho pak mít nepříjemné psychické následky. První ze všeho, aby mohl učitel tuto profesi vykonávat, je mít nadšení pro tuto práci. Dále je důležité vzdělání, které mně připadá, že by jako minimální mělo být vyšší, než pouze střední škola pedagogická. Já osobně bych zavedla, aby to byla alespoň vysoká škola s bakalářským titulem. Také by měl učitel absolvovat některé kurzy, které s problematikou souvisí, např. diagnostiky školní zralosti. Dále by se měl vzdělávat i v průběhu vykonávání profese, protože se většina věcí v průběhu let mění, přichází se na nové postupy v oboru učitelství, a to všechno by měl učitel znát a poté i zkoušet. Např. různé alternativní směry jsou zajímavé, učitelky se nějaké prvky z jejich zásad snaží zapojovat do běžné výuky (pomůcky Marie Montessori, centra aktivit atd.).

Téměř každý učitel si vytváří buď každodenní, nebo týdenní přípravu do mateřské školy. Už jsem bohužel také viděla, že paní učitelka pouze vybírala celé dny ze sborníku a činnosti neobměňovala. Na tom, jestliže se učitelka snaží vymýšlet nové aktivity, nebo je nějakým způsobem obměňovat, se pozná kvalita učitele a kvalita vzdělávání dětí, celkově prestiž dané mateřské školy.

„Problém je zejména v tom, že v praxi přípravy učitelů se nedaří realizovat optimální rovnováhu mezi podílem teoretické (akademické) přípravy a dovednostní přípravy, jak konstatují o českých pedagogických fakultách Mareš a Beran (1995).

*V souvislosti s tím jsou nyní konstruovány, v zahraničí i u nás, teoretické **modely profesní kompetence učitele**. Popisuje se a zdůvodňuje se v nich to, co se musí naučit budoucí učitel znát a vykonávat, aby pak byl skutečným odborníkem ve své profesi. Vykonávání učitelské profese zahrnuje jednak činnosti ve vyučování (a ty jsou samy o sobě různého druhu), jednak činnosti mimo vyučování (např. jednání s rodiči žáků, se zástupci obce aj.), profesních kompetencí učitele je tedy velmi rozsáhlý.“ (Průcha, 2000, str. 137)*

Každý pedagog by měl být alespoň trochu tvořivý, aby vymýšlel dětem nové, originální a nevědní aktivity, které je budou bavit a zaujmou je. „**Každý člověk, a tedy i jakýkoliv žák i učitel, je disponován** (i když v různé míře a v různých oblastech činnosti) **k tvořivé činnosti**. Zda se jeho tvořivost projeví, záleží na řadě faktorů, např. na jeho motivaci zabývat se problémem, jeho potřebě i nutnosti vyrovnat se s novou (např. životní) situací, podmínkami, v nichž žije, pracuje atd. Tvořivost proto může učitel podněcovat u všech žáků.“ (Švec, 2005, str. 107)

„**Ochota riskovat** – odvaha- nabízet neobvyklá řešení, jiné názory než ostatní, být jiný, vystavit se možnosti neúspěchu, omylu, kritiky, provádět odhady, mít vysoké cíle a podmínky bez jasných hranic.“ (Hornáčková, 2014, str. 18)

3 Skauting v České republice

Skauting je hnutí, které se zabývá výchovou a vzděláváním dětí a mládeže. Skautské hnutí funguje po celém světě, bylo založeno v Anglii. V České republice je tato organizace nazývána Junák – český skaut, z. s. Skautem se člověk stává, když složí skautský slib a získá tím skautský odznak. Do skautu se ale chodí dříve, než se dotyčný stane právoplatným skautem, a plní úkoly, které musí ovládat, aby mohl slib splnit.

Cílem skautingu je předat morální hodnoty dalším generacím, smysluplně trávit svůj volný čas, navázat kontakt s přírodou. „*Obsah mravní výchovy by měl být v mnohem větší míře orientován na vytváření pozitivních mravních stránek osobnosti (tzv. pozitivní program osobnosti). V teorii a zejména v současné výchovné praxi zatím převládá orientace na odhalování a reflexi negativních odchylek od morálních standardů (pravidel, řádů) a jejich eventuální trestání*“ (Vacek, 2008, str. 85) To, že se společnost orientuje jako na řešení problémů pomocí trestů, je podle mě špatně. Situace se dají řešit i jinak.

V dnešní době se skautské organizace snaží pomáhat a přispívat charitativním organizacím, nebo oslabeným jedincům. Jsou různé akce, které pořádá skaut, a výtěžek jde na charitu. Mezi tyto akce patří např. Společně proti leukémii, kdy se zapojená střediska celý den účastní na čerpacích stanicích a myjí auta, označení jsou červenými triky s logem.

Tato organizace je v České republice rozčleněna na jednotlivá střediska, která většinou vznikají na úrovni měst. Ve větších městech je středisek hned několik, některá střediska se tvoří dokonce i na vesnicích (např. Stěžery). Střediska, která si jsou nejbliž, se pravidelně scházejí a udržují mezi sebou i s dětmi přátelské vztahy. Dohromady si vymýšlejí víkendové akce nebo různé závody, ve kterých se pak účastní.

Středisko se dále člení na jednotlivé oddíly (benjamínci, světlušky, vlčata, skautky, skauti, roveři) Ty mohou být rozděleny podle pohlaví, věku dětí, nebo podle specializace oddílu (více v kapitole Organizační uspořádání ve skautu). Každý oddíl vede 1-3 vedoucích, podle obsazenosti oddílu dětmi. Vedoucí se snaží být na stejné úrovni jako děti (tykají si, hrají spolu hry, kdy vedoucí není hlavním iniciátorem, atd.).

Každý člen skautu nosí skautský kroj. Kroje se liší podle národnosti. Každá skautská organizace má něčím svůj kroj specifický (např. barevné barety, barvy šátků, sukně atd.). Dále se pak odlišují střediska nášivkou, která patří jen jednomu středisku (většinou nápis +

obrázek). Každé středisko má právo si skautský šátek ozvláštnit, aby se od ostatních odlišovali (např. barevný okrajový pruh). Nakonec si může ještě každý oddíl trochu změnit vzhled šátku a to oddílovou nášivkou.

Obrázek 1 – Skautský kroj

Obrázek 2 – Kroj vodních skautů

Dodržování tradic ve skautu

V České republice máme několik skautských svátků a tradic. Dne 22. února se slaví Den sesterství (neboli také Den zamyšlení). V tento den se narodili zakladatelé skautingu, proto na ně v tento den vzpomínáme. Další významný svátek je 24. dubna, kdy podle známé pranostiky vylézají hadi a štíři. Je to den Svatého Jiří, který byl patronem skautů. V tento den se většinou sejdem i s ostatními středisky a strávíme spolu hezký večer u slavnostního ohně.

Jednou za čtyři roky se koná světové skautské jamboree, což znamená, že se na jednom místě v předem zvolené zemi sejdou skauti z celého světa. Tato akce trvá zpravidla týden, v průběhu týdne se můžete naučit všechno, na co jste doposud neměli čas, nebo jste nevěděli, jak na to (např. vyrobit si z proutí houpačku). Probíhají zde nejrůznější workshopy, diskuze o tom, jak to kde probíhá, a dokonce také zábavy. Hrají se skupinové hry, zpívá se, tančí.

První světové Jamboree se odehrálo v roce 1920. „*The 1920 Jamboree would bear little resemblance to the World Scout Jamborees of today. The most outstanding difference would be that the first Jamboree was held indoors, at Olympia in the heart of London. The great Olympia arena had to have a foot of earth and turf laid especially to enable the Scouts to pitch tents! A camp site in the middle of the metropolis is difficult, if not impossible, to find and a camp of 5,000 Scouts was, therefore, set up in the Old Deer Park at Richmond, whilst the rest slept at Olympia ready for the following days' performances.*“ (Scouts)

To samé je Roverway, což je ale omezené věkem. Tato akce je pro rovery od 16 let do 24. V České republice se koná podobná akce nazývaná Obrok, také je pro rovery od 16 let, je to víceméně hudební festival doprovázen skautskými workshopy a hrami.

3.1 Historie skautingu

3.1.1 Pohled na skauting ve světě

Skauting vznikl ve Velké Británii v roce 1907, kde ho založil Robert Baden-Powell. Skaut podpořil knihou, kterou začal psát, jmenoval se Skauting pro chlapce. Tato kniha byla dobře zpracovaná a také se dobře prodávala. (Vallory, 2016, str. 17)

V této době až do roku 1910 se skautu věnovali pouze muži a chlapci. Skauting byl založen na základě politického napětí v Anglii. Já osobně nechápu, proč skauting byl ze začátku jenom pro chlapce, děvčata jsou na některé dovednosti ze skautského okruhu mnohem

šikovnější a mají větší trpělivost (např. rozdělování ohně z mokrého dřeva). Myslím si, že ton vadilo i manželce Roberta Baden-Powella, protože Olave Baden-Powell založila dívčí skauting v roce 1910.

Jako celosvětové skautské hnutí se začalo pokládat až v roce 1920, kdy se začali zakládat mezinárodní skautské organizace Boy Scouts International Bureau, nyní známá jako WOSM (World Organization of the Scout Movement) a Světová asociace skautek (World Association of Girl Guides and Girl Scouts = WAGGGS). (Vallory, 2016, str. 18)

Cílem zakladatele bylo vyučovat tzv. dobré občanství. To znamená, že chtěl už v malých chlapcích probouzet správné morální hodnoty, které v dnešní době celkem vážnou. Dříve byli lidé mnohem více vstřícní a více prospívali jak státu, tak obci, ve které žili, a dokonce i svým známým. Ve skautu bývá zvykem navzájem si pomáhat. A nejen mezi sebou, ale dokonce i cizím lidem, které jsme v životě neviděli. Dobré občanství vyučoval pomocí zážitkových her venku v přírodě.

Úplně první tábor se uskutečnil roku 1907 v jižní Anglii, na ostrově Brownsea. Robert Baden-Powell sem vyjel na deset dní se dvaceti chlapci, učili se vařit, starat se o sebe, hráli hry a poznávali přírodu. (Vallory, 2016, str. 19)

Od doby, kdy se uskutečnil první skautský tábor, se hlavní principy a chod táborů nezměnil. Většinou už jsou tábory smíšené, ale znám i střediska, která stále jezdí na tábory zvlášť chlapci a zvlášť dívky.

Vývoji skautského hnutí také přispěl Ernest T. Seton, který do skautu zapojil prvky, které se naučil od indiánů. Známy je např. Setonův hrnec, ve kterém se vaří na táborech a je to nejen zážitek pro děti, ale jídlo je z toho opravdu dobré. Jde o to vykopat metr hlubokou jámu, rozpálit v ohni kameny, těmi i s popelem naplníme jámu, vložíme maso s brambory a přiklopíme drnem. Maso se zde několik hodin nechává dusit. Jestliže tento recept chcete dělat opravdu po indiánsku, tak maso nezabalíme do alobalu, ale do listů lopuchů.

Ze začátku býval skauting jen pro starší chlapce, později se ale Robert Baden-Powell rozhodl založit oddíl i pro menší chlapce. Pojmenoval ho tak, jak ho známe i v dnešní době = Vlčata. Inspiraci pro tento oddíl získal z Knihy džunglí, ze které se dodržují v oddíle i ceremoniály a divadelní představení (např. poradní skála).

„Nejprve se skauting rozšířil do celé britské říše (mezi lety 1908 a 1909 do Irska, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Zimbabwe, Jihoafrické republiky a Indie.“ (Vallory, 2016, str. 25)

Poté se už skauting spontánně rozšiřoval do celého světa.

3.1.2 Pohled na skauting v České republice

Skauting byl založen roku 1912 v Československu, od té doby je tu velmi populární. Založil ho Antonín Benjamin Svojsík. Ze Svojsíkova druhého křestního jména jsou v dnešní době pojmenovávány oddíly pro předškolní děti (Benjamínci). Antonín Benjamin Svojsík vydal knihu *Základy junáctví*, která se ve skautu ctí. Při slavnostním slibování skaut slibuje tak, že pravou rukou drží ve skautském pozdravu, a levou rukou (od srdce) zdraví tuto knihu (má na ní položené své tři prsty).

Skauting byl zakázán roku 1940, kdy právě probíhala druhá světová válka. Za provozování skautingu se stíhalo. Roku 1945 bylo několik skautů popraveno za účast v protinacistickém odboji. Od té doby zde stojí mohyla (Ivančena), kam je zvykem každý rok jezdit a uctít památku padlým. Mohyla je tvořena kamínky, které se na sebe za ty roky vzpomínání naskládaly. (Skaut)

Roku 1912 byl skauting také založen v Třebechovicích pod Orebem. Toto středisko bylo jedním z prvních v České republice. *„A. B. Svojsík ve svém dopise ze 14. Červa 1937 potvrzuje, že: „Třebechovice jsou z prvních, kteří mimo Prahu začínali, a to zcela spontánně, nebylo to po mé přednášce či mém zakročení.““ (Kolektiv autorů, 2012, str. 14)*

Já osobně jsem pyšná, že jsem mohla chodit do skautského střediska, které začínalo zcela spontánně, bez cizího zapříčinění. Roku 2012 se v celé České republice oslavovalo 100 let skautingu. Na počest této významné události se vydaly památeční šátky. V Třebechovicích pod Orebem byly oslavy nejen pro událost 100 let skautingu v České republice, ale také 100 let skautingu přímo v Třebechovicích pod Orebem.

3.2 Skauting v současnosti

V dnešní době je skauting nejvíce oblíben v celé skautské historii. V našem středisku máme dokonce u dvou oddílů stop stav (nemůžeme přijímat další děti, naplněná maximální kapacita). V současnosti podle mého názoru není skauting tolik o soužití s přírodou,

vandrování, přespávání pod širákem, jak to bývalo dříve, ale více o sociálním kontaktu. Děti tráví nejvíce svého volného času před počítačem nebo hraním her na mobilu, a tomu se mi ve skautu snažíme zabránit. Motivujeme děti k tomu, ať jdou radši ven s kamarády a hrají si. Ve skautském oddílu se snažíme vytvořit partu kamarádů, kteří se chtějí scházet i mimo skautskou schůzku.

„Skauting je dnes největším výchovným hnutím na světě, čítá 30 milionů dětí a mladých lidí z asi 165 zemí všech kontinentů. Jeho smyslem je přispět k seberozejví mladých lidí v dosažení jejich plných fyzických, intelektuálních, sociálních a duchovních schopností coby jednotlivců, odpovědných občanů a členů místního, národního i mezinárodního společenství lidí. Činí tak jako hnutí dobrovolníků pracujících v rámci celosvětové sítě místních oddílů, které patří do jednotlivých národních skautských organizací a dvou světových asociací – World Organization of the Scout Movement (WOSM) a World Association of Girl Guides and Girl Scouts (WAGGGS) – obě stojí na stejných principech a založil je stejný člověk – Robert Baden-Powell.“ (Vallory, 2016, str. 14)

Dříve býval skauting pouze pro starší děti, ze začátku dokonce jen pro chlapce, v dnešní době je skauting pro kohokoli, komu by se v něm líbilo. Mohou se přihlásit dospělí lidé, děti, a dokonce děti předškolního věku. Většinou se do oddílu přijímají děti od 4 let, ale myslím si, že velké množství vedoucích je ochotno se domluvit i s mladšími, kdyby byl tento zájem.

Bývalo zvykem jezdit na výpravu alespoň jednou ročně celé středisko dohromady. To dnes bohužel díky tak velkému nárůstu členů není možné. Proto se výpravy dělají už buď jenom oddílově, nebo na domluvě dvou oddílů, či s ostatními středisky. Každý rok je zvykem pořádat letní tábor, který trvá zpravidla 14 dní. Na tento tábor se jezdí buď celostřediskově, nebo po oddílech. Některá střediska jezdí rozpůlená, např. malé děti jedou na první týden, starší děti na druhý týden. Tento způsob je ale problémový pro vedoucí. Vzhledem k tomu, že post vedoucího je zcela dobrovolný, to znamená, že není placený, ne každý chce s dětmi strávit veškerou svou dovolenou.

4 Vzdělávání vedoucích ve skautu

Většina vedoucích není pedagogicky vzdělaná. Pro vedoucí oddílu se vytvářejí speciální kurzy, kterými by měl každý vedoucí projít. Píšu, že by měl, ale bohužel je velké množství vedoucích, kteří jimi neprojdou. Každý vedoucí nejdříve musí absolvovat čekatelské zkoušky. Po úspěšném složení čekatelských zkoušek by už měl jedinec jít k oddílu, učit se s ním pracovat. Pak může nastoupit na vůdcovské zkoušky, které když složí, už je vedoucí oddílu.

Mezi další kurzy, kterých se mohou vedoucí zúčastnit, jsou například zdravotnické kurzy. Ten, kdo je absoluuje, získá potvrzení a může být oficiálním zdravotníkem na víkendových akcích či táborech.

Čekatelské zkoušky a vůdcovské zkoušky trvají různě dlouhou dobu. Zpravidla si dotyční vybírají kurzy podle toho, zda chtějí jet na kurz, který trvá vkuse dva týdny, či jestli chce čtyři různé víkendy dojíždět na kurz. Každý kurz je zakončený poměrně těžkými zkouškami. Na kurzy je omezená kapacita, tudíž se mlže stát, že se několik let na svůj „vysněný“ kurz dotyčný nedostane.

Všechny kurzy jsou placené. Většinou přispívá jedinci středisko na to, aby se odborně vzdělával. S tím já naprosto souhlasím. U oddílu je člověk zcela dobrovolně, nemá za to žádné peníze ani žádné jiné výhody, tak se mi líbí, že jim alespoň střediska přispívají na své vzdělávání, aby mohli práci u oddílu vykonávat ještě lépe.

4.1 Osobnost vedoucího oddílu a jeho role

Vedoucí oddílu má být především kamarád dětí, které mu jsou svěřeny. Nenápadně jim musí přichystávat hry a situace, ve kterých se učí novým znalostem, zkušenostem, či se rozvíjí. Úkolem těch nejmenších dětí je naučit se řešit problémy, a jak fungovat ve skupině ostatních dětí. Vedoucí oddílu musí děti socializovat, učit je samostatnosti. Ve skautském zařízení se snažíme dětem zvyšovat sebevědomí, aby neměli strach z projevu, před společností.

„Citová zátěž zdroje je nejvíce zřejmá v situacích, v nichž jde především o sebeprojev. Vzorovým příkladem je zkouška. Sdělení zdroje jsou tu hodnocena „sebeprojevovým uchem“. Co mi tvé výroky říkají o tobě, o tvé kvalitě, tvých znalostech? Zdroj má strach, trému: „Obstojím při posuzování, nebo ne?““ (Schulz von Thun, 2003, str. 73)

Vedoucí by měl umět vymýšlet nejrůznější hry, které jsou hlavně originální. Vedoucí by tedy měl být tvořivý, aktivní a měl by si umět upravovat verze činností podle toho, aby činnost byla vhodná pro jeho oddíl (věkovou skupinu).

„Tvořivě humanistický styl výuky, kde středem vyučovací strategie je žák, předpokládá tvořivého učitele. Ten se nebojí ve své práci ověřovat nové pedagogické postupy, flexibilně pracuje s osnovami a učebnicemi, podporuje nové projekty, vyhýbá se rutinní práci ve třídě.“
(Nelešovská, 2002, str. 7)

Mravní výchově se děti učí už z her. Učí se jí, když si při hře uvědomí, že nesmí porušit pravidla. Jakmile se naučí je dodržovat a vymýšlet, jak problém vyřešit bez jejich porušení, bude jednou moct obstát ve svém životě, kde bude také dodržovat mnohá pravidla. (Němec, 2004, str. 21)

Ve skautu se hry hrají především ve skupinách, ve kterých se mezi sebou děti učí spolupracovat. Učí se, že pracují za celý tým, ne jen za sebe. Utužuje se tak přátelství mezi dětmi, učí se více věcem (navzájem si předávají zkušenosti).

*„Hovoříme-li o výuce ve skupinách, máme na mysli **aktivní spolupráci žáků rozdělených do různě velkých pracovních týmů**, ve kterých se aktivně, pod vedením svého učitele, učí.“*
(Sitná, 2013, str. 49)

5 Organizační uspořádání ve skautu

Junák, též junáctví, je synonymní název pro skauting. Junák – český skaut, z. s. je členěn na jednotlivá střediska. Samotné středisko se rozděluje do oddílů, podle toho, kolik má členů. Každý oddíl má své schůzky, své zvyky, své členy a může se odlišovat také skautským krojem. Většinou se oddíly rozdělují podle pohlaví dětí, podle věku dětí, nebo také podle specializace oddílu. Klasicky se rozdělují:

na světlušky (dívka od 6 do 11 let),

vlčata (chlapci 6-11 let), skauti (chlapci 12-15 let),

skautky (dívky 12-15 let) a

roveři (mládež nad 16 let, vrchní věková hranice až do 24 let).

Podle specializace se oddíly můžou dělit na vodní skauty, lesní skauty. Ty se dále dělí ještě podle věku nebo pohlaví, aby jich nebylo v oddíle mnoho. Vodní skauti pravidelně jezdí na vodě, plavou atd. Lesní skauti se zase scházejí v lese, kde se vzdělávají jiným způsobem, než normální skauti. Teď se nově zakládají oddíly Benjamínků, což je oddíl pro děti od 4 let. Doba schůzek je pro ně zkrácená na hodinu, běžná schůzka trvá hodinu a půl až dvě hodiny.

Každý oddíl je veden vedoucími. Klasický počet vedoucích na oddíl je 1-3, podle počtu dětí docházejících do oddílu. Oddíl se schází pravidelně jednou týdně, dále se schází nepravidelně na různých akcích, kterých se oddíl účastní, nebo si je sám uspořádá. Je zvykem jezdit alespoň jednou za dva měsíce na výlet, není to však podmínkou.

„Výchova prostřednictvím aktivit volného času

Směřuje jednak k utváření individuálních rysů účastníka činnosti, jednak k jeho působení mezi druhými lidmi (ve vrstevnické nebo zájmové skupině, podílem na veřejném životě, v dobrovolnické práci apod.). Východiskem i cílem aktivit je osvojovat si nové znalosti, dovednosti a kompetence...“ (Hofbauer, 2004, str. 18)

Oddíl Benjamínků si rozebereme v samostatné kapitole. Oddíl světlušek se schází pravidelně v určitý den, ve středisku v Třebechovicích pod Orebem se schází každou středu od půl 5 do 6. Většinou se každá schůzka zahajuje a zároveň ukončuje oddílovým pokřikem. Oddíl může být také rozdělen na družiny. V každé družině by měly být děti rozděleny tak, aby byly síly vyrovnány. V oddíle světlušek převažuje morální výchova, ale také se zde rozvíjí pohybové

dovednosti, jemná motorika, a učí se základy o světě, ve kterém žijeme. V oddílu vlčat je to velmi podobné, ale tím, že to jsou chlapci, už se začínají učit dovednosti, které můžeme využít v přírodě (rozdělat oheň). Už malé děti učíme uzly, rostliny, stromy, zvířata, stopy, Morseovu abecedu, největší důraz je na zdravotní vědu, aby se o sebe nebo o své kamarády dokázali postarat v každé situaci. Oddíl vlčat a světlušek nosí ke kroji žlutý šátek, při zdravení vlajky (zdraví se pravou rukou, vztyčeny ukazováček, prostředníček, prsteníček) používají pouze ukazováček a prostředníček, světlušky mají prsty u sebe, vlčata roztaženy jako vlčí uši. Už v tomto věku lze plnit bobříky a odborky. V našem středisku plníme bobříky hladu a mlčení, světlušky mohou plnit tři kapky rosy, vlčata tři vlčí tesáky. Jsou to podobné odborky, akorát uzpůsobené názvem k oddílu. První zkouška je pozorovat tábor, aby nás nikdo nespatriil, pak se musí odevzdat detailní zápis, co se v jeho nepřítomnosti v táboře odehrávalo. Na druhou zkoušku jdou ve skupinách na túru 5 km, a třetí zkouška je projít noční strašidelnou zkouškou (stezky odvahy).

Oddíl roverů je pro mládež od 16 let. V tomto oddíle už je cílem připravit mládež na budoucí vůdcování. Snažíme se je navnadit na práci s dětmi, zkusíme s nimi různé metody, pomalu je přidáváme k oddílu. Učení probíhá nenásilnou formou, probíhá spíše jako odreagování. Už v tomto věku se mohou hlásit na čekatelské kurzy (k tomuto tématu více v kapitole vzdělávání vedoucích ve skautu).

Oddíly skautů a skautek se zaměřují víc na skautské znalosti a dovednosti. Více se jezdí na závody (např. Svojsíkův závod), kde své dovednosti a znalosti prokazují. Ke skautskému kroji nosí hnědý šátek. Největším rizikem v této věkové skupině je šikana.

Prevence šikany

„Co je to vlastně šikana?“

Definice tohoto negativního jevu již bylo formulováno mnoho, na prvním místě uvedme tuto základní: Šikana je úmyslné a opakované fyzické i psychické ubližování slabšímu jedinci (skupině) silnějším jedincem (skupinou).

Jindy je šikana vymezována například takto:

Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a většinou opakovaně ubližuje druhým.

Šikana je chování, jehož záměrem je ublížit někomu jinému, ohrozit ho a zastrašit.

Šikana je zneužívání moci.

Fyzická a psychická šikana

Mnozí z nás dospělých i děti samy si pod pojmem šikana představí jen různé formy fyzického násilí. To je ovšem právě důvod, proč prvotní projevy psychického násilí (šikanovaný čelí zesměšňování a nadávkám či pomluvám, manipulací a intrikám, šikanující mu dávají najevo, že se ho štítí, odsedávají si od něj, berou mu osobní věci nebo mu je schovávají, případně ničí...) bývají často zpočátku podceňovány a bagatelizovány („... to je jen taková klukovina...“, „... tak jsme se chovali také...“, „ten kluk je moc přecitlivělý, život se s ním taky nebude mazlit...“). Musíme si však uvědomit, že pokud budeme tyto počáteční projevy šikany přehlížet, bude se později jejich intenzita pravděpodobně stupňovat.“ (Vágnerová a kolektiv, 2009, str. 11, 12)

Děti tohoto věku už jsou rozumní, snaží se pochopit, co jim dospělí vysvětlují. Proto si myslím, že si o tomto problému s nimi stačí popovídat a problém jim vysvětlit. Ve skautu jsou všechny děti kamarádi, proto skaut slouží jako prevence šikany.

5.1 Předškolní vzdělávání ve skautu

Děti předškolního věku se rozvíjí v základních oblastech (vycházíme z RVP PV). Nejvíce důležitá je sociální složka, kdy se děti učí komunikovat, rozvíjí se řeč, kamarádství. V předškolním věku se velmi často vyskytuje selektivní mutismus. Skaut může působit jako prevence. „(s)elektivní mutismus: je specifický ztrátou situačně vázaných řečových projevů – dítě v některých situacích a prostředích mluvit může a v jiných ne (např. dítě komunikuje v domácím prostředí – v prostředí MŠ nekomunikuje; popř. dítě komunikuje s matkou, ale s otcem ne)“ (Bendová, 2011, str. 45)

Děti se učí dodržovat pravidla. Rozvíjí se i kognitivní funkce (nejčastěji paměť). Rozvíjí se hrubá a jemná motorika, která u některých dětí je nedostatečně rozvinutá. Dětem už od začátku zvyšujeme sebevědomí, učíme je vystupovat před lidmi, vysvětlujeme jim, že ne pokaždé se vše podaří tak, jak by mělo. Děti jsou pak mnohem spokojenější a nic si nevyčítají (ani sobě, ani vzájemně).

Sebevědomí – „*Tento obraz závisí na tom, co se o sobě, přímo či nepřímo, dozvíme od jiných lidí. Sebevědomí se týká hodnoty, již si přisuzujeme. Je důležitou složkou sebepojetí. Známost skutečností je, že neschopnost některých lidí vážit si sebe sama takovým způsobem, který odpovídá jejich skutečné hodnotě, je závažným činitelem, který ovlivňuje vznik duševních onemocnění (Fontana, 1997).*“ (Sedláčková, 2009, str. 21)

Skauting má především výchovnou funkci, zdravotní a sociální. „*Výchovně-vzdělávací zařízení mají také možnost v době mimo vyučování vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami v rodinách. Tím pomáhají zejména dětem z méně podnětného či z konfliktního rodinného prostředí. Celou svou prací se dále podílejí na utváření bohatých a žádoucích sociálních vztahů.*“ (Pávková a kol., 2001, str. 42)

Děti skauting vychovává tak, aby ctily přírodu. Jakmile budou mít dostatečnou lásku k přírodě, budou se chovat environmentálně a budou se snažit zachovat dobré životní prostředí pro další generace, což dnes pokulhává.

K tomu, abychom děti vychovávali prosociálně, je potřeba, aby porozuměly druhým osobám, jejich jednání, aby rozuměly morálnímu úsudku, měly schopnost empatie a znaly sociální normy a pravidla. (Svobodová, 2007, str. 2)

Ve skautu se děti učí nejen přátelství, ale také legraci. Učí se, jak rozpoznat legraci, která není myšlena zle, pochopit ji, a navzájem si ji vrátit. Děti si ze sebe legraci dělají typicky na 1. dubna = Apríl. „*Takto se označuje první den měsíce dubna, který je spojený s mnoha žertíky a vtípkami. Lidé mají radost, že po zimě přichází jaro, a dávají ji najevo vtípkováním. Nejedná se o domácí zvyk, první zmínka o něm v našem prostředí pochází z konce 17. století.*“ (Mlčochová, 2012, str. 46) Ve skautském zařízení si ze sebe dělají legraci častěji, ať jen z ostatních dětí, tak z vedoucích.

Vedoucí oddílu se také zaměřují na rozvoj řeči a rozvoj komunikace u takto malých dětí. Cílem je, aby se děti nestyděly, a o cokoli si dokázaly říct. Zbaví se tak ostychu u dalších dětí, nebo dalších vedoucích. „*Po již zmíněném bouřlivém vývoji řečových schopností v batolecím období se v předškolním věku v podstatě „jen“ zdokonalují verbální kompetence, a to jak po stránce formální, tak i obsahové. K rozvoji dochází zejména díky komunikaci s dospělými a vrstevníky, ale i působením médií.*“ (Havigerová, Burešová, Smetanová, Haviger, 2013, str. 23)

Často se u dětí ještě objevuje období vzdoru. V tomto období není příliš jednoduché s dětmi pracovat, musí se tedy dbát na důslednost a dodržování pravidel. „*Mezi třetím a pátým rokem života, v době, kdy pozvolna ustupují záchvaty vzdoru, můžeme u dětí pozorovat první krůčky morálního vývoje.*“ (Rogge, 2007, str. 84)

5.2 Oddíl předškolních dětí - Benjamínci

Do oddílu předškolních dětí dochází děti od 4 do 7 let. Děti se učí základy (sociální dovednosti, rozvíjí se hrubá a jemná motorika, paměť, komunikace). Takto malé děti se scházejí pravidelně jednou týdně, nejčastěji na hodinu. Ne každé dítě vydrží být déle v neznámém prostředí, ale většina těchto dětí jezdí i na víkendové akce, nebo dokonce na tábory, které trvají buď týden, či dokonce dva týdny.

Oddíl je veden nejčastěji 2-4 vedoucími. Děti při schůzkách vyplňují pracovní listy, které vychází z RVP PV (viz příloha). „*Soubor 40 pracovních listů pro benjamínky představuje všeobecný rámec pro celoroční činnost s předškolními dětmi v rámci oddílu. Slouží jako soupis kompetencí, které bychom měli s benjamínky rozvíjet, a jako drobné nasměrování, inspirace pro vedoucího, který si třeba se zpracováním kompetence neví rady. Hlavní důraz zde klademe na slovo inspirace, neboť jejich role má skutečně být jako vodítko a zdroj obrazového materiálu, nikoliv jako rozpisu činností na schůzky. Témata pracovních listů se v průběhu roku snadno doplní o oddílové tradice a programy navázané na svátky a roční období.*“ (Pokorní, Sochorcová, kolektiv, 2016, str. 45)

Děti vyrábí různé předměty, hrají společenské hry a učí se písničky nebo básničky. Při kolektivních hrách se děti učí dodržovat pravidla, neubližovat si s kamarády, hrát spravedlivě, nežalovat. „*Socializací rozumíme proces postupné přeměny člověka jako biologické bytosti v bytost společenskou, tedy postupné začleňování se do života dané společnosti,...*“ (Kraus, 2014, str. 59) Dětem se nesnažíme vysvětlit, že není důležité v něčem vyhrát či být první, ale že je důležité si hru zahrát a užít si ji, mít z ní dobrý pocit. „*Obecně lze sociální dovednosti vymezit jako učením získané předpoklady pro adekvátní sociální interakce a komunikaci.*“ (Gillernová, Krejčová a kolektiv, 2012, str. 32)

Benjamínci ještě nenosí kroje. Nenosí ho z prostého důvodu. Rychle rostou a kroj by se musel za chvíli kupovat nový. Každý Benjamínek po několika týdnech docházení dostane žlutý

šátek, který značí, že dotyčný je členem skautu. Vlajku zdraví stejně jako světlušky a vlčata, pravou rukou se vztyčenými dvěma prsty (ukazováček a prostředníček).

Mně osobně hodina schůzky připadá velice krátká doba, moc se toho za tu hodinu nestihne. Raději bych tyto schůzky měla dvě hodiny, kdy by si děti stihly něco vyrobit a zahrát pár her, aby si den užily.

6 Úvod do výzkumného šetření

V praktické části své bakalářské práce jsem se zabývala dotazníkem, který se týká předškolních dětí, které docházejí do skautského zařízení. Dotazník vyplňovali rodiče, ať jejich předškolní dítě dochází do skautu nebo ne. Zkoumala jsem i názor na skauting. Další částí je pozorování. Pozorování je pouze doplňková metoda mé bakalářské práce. Pozorování zde bude přiloženo ve formě hospitačních záznamů (viz příloha), ve kterých jsem pozorovala, jaké aktivity se s předškolními dětmi ve skautu nejčastěji dělají. Nakonec přiložím pracovní listy, které jsou přímo vydané pro oddíl Benjamínků, a které se ve skautu u těchto oddílů využívají.

Vymezení problému

Dotazník se zabýval dětmi, které docházejí do skautského zařízení. Dotazník vyplňovali rodiče, kteří mají dítě docházejícího do skautského zařízení, nebo naopak nikoliv. Zjišťuji, jaké je obecně povědomí o skautu, a jaké je reálné přímo od rodičů těchto dětí. Toto téma jsem si vybrala, protože mi je velmi blízké. Sama docházím do skautského oddílu od svých šesti let. Od patnácti let jsem přímo u oddílu (mládež 15 let a více). Nejvíc mě vždycky zajímal oddíl předškolních dětí, i když není zaveden tak dlouho.

Cíle praktické části

Cílem bakalářské práce je poskytnout informace pro širokou veřejnost s možností vzdělávání dětí předškolního věku ve skautském zařízení. Dalším cílem práce je zjistit, jakým způsobem oddíloví vedoucí vzdělávají děti předškolního věku. Bakalářská práce má za cíl zjistit, jaké jsou výhody a nevýhody vzdělávání dětí předškolního věku ve skautském zařízení.

Výzkumné otázky

1. Mají děti docházející do skautského zařízení vyšší morální hodnoty?
2. Jsou děti docházející do skautského zařízení méně aktivní na multimediálních zařízeních?
3. Jsou děti z více početných rodin častěji přihlašované do skautského zařízení?

Metodologie a výzkumný vzorek

Dotazník byl první metodou užitou v mé bakalářské práci. Dotazník je kvantitativní metoda, která je nejčastěji využívána. Jsou v něm užity různé druhy otázek, které respondenti vyplňují

nebo označují. V této metodě je za cíl získat co největší počet odpovědí, je ale velice nízká návratnost odpovědí oproti počtu rozdaných dotazníků. Nejdůležitějším bodem, které je třeba v dotazníku dodržovat je „*Položky v dotazníku musí být všem respondentům jasné a srozumitelné. To znamená, že např. Musíme respektovat to, jakým respondentům je dotazník určen (věk, vzdělání, motivace). Položky dotazníku by měly být formulovány také co možná nejstručněji.*“ (Chráska, 2007, str. 169)

Dotazník byl anonymní, vyplňovali ho pouze rodiče předškolních dětí. Dotazník jsem začala vyhodnocovat až po nasbírání dostatečném počtu odpovědí. Celkem jsem získala 54 odpovědí, rozeslala jsem 400 emailů s prosbou o vyplnění. Toto téma nejspíš nebylo blízké mnoho rodičům, proto jsem nezískala více odpovědí.

Pozorování je druhou metodou, která byla užita v mém dotazníku. Jedná se pouze o doplňkovou metodu, proto bude stručnější. Jedná se o kvalitativní metodu. Je třeba dodržovat určité požadavky: „*Specifikace objektu pozorování...*

Zaměřenost pozorování na cíl...

Organizovanost pozorování...

Přesný záznam pozorování...“ (Chráska, 2007, str. 152)

Průzkum

Dotazník byl zcela anonymní. Rozeslán byl rovnoměrně do celé České republiky, část dotazníků přímo vedoucím oddílů předškolních dětí, a část do mateřských škol. Dotazník vyplňovali rodiče dětí předškolního věku. Otázky jsou položeny tak, abych zjistila odpovědi na předem stanovené výzkumné otázky. Navíc jsem do dotazníku použila dvě hodnotící škály, které posuzovaly vedoucí oddílu.

Předvýzkum

Předvýzkum na tento dotazník jsem uskutečnila v rámci předmětu Základy výzkumu ve společenských vědách, kdy nám přímo pan profesor nabídl, že v rámci předmětu můžeme uskutečnit předvýzkum ke své bakalářské práci. Na základě předvýzkumu jsem zjistila, že většina otázek je špatně položena, a že většina lidí si pod otázkou představí něco jiného. Proto jsem v následném dotazníku musela vše zkonkretizovat.

6.1 Analýza výsledků průzkumu a diskuze

Průzkum byl prováděn metodou dotazníku, který obsahoval celkem 17 otázek. Dotazník byl rozeslán po celé České republice. Posláno bylo celkem 400 dotazníků, ze kterých se mi vrátilo 54 odpovědí. Výsledky jsou zpracovány v grafech, nejčastěji byl využíván výsečový graf pro jeho přehlednost. Pro otázky č. 14, 15, kde odpovědí bylo označení na hodnotící škále, jsem použila graf sloupcový. Každou otázku jsem doplnila komentářem pro bližší vysvětlení zkoumaného jevu.

Otázka č. 1: Chodí Vaše dítě do skautského zařízení?

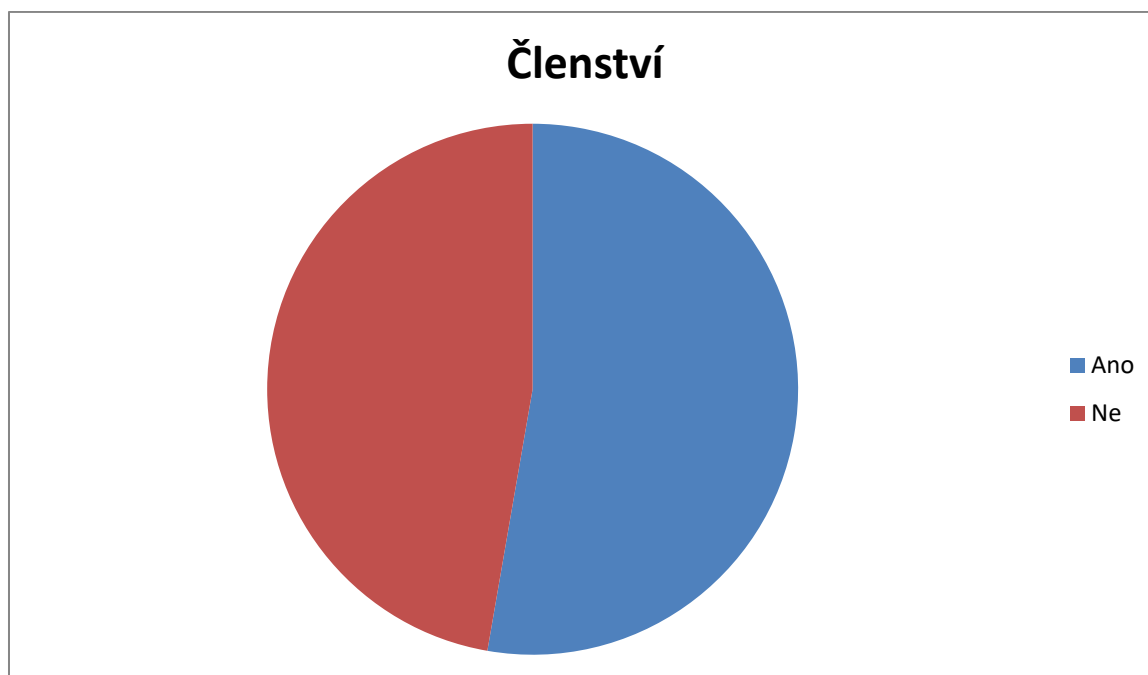
a) Ano

b) Ne

Tab. 1 – Chodí Vaše dítě do skautského zařízení?

Členství	Počet respondentů	%
Ano	29	53,7 %
Ne	25	46,3 %

Graf 1 - Chodí Vaše dítě do skautského zařízení?

Komentář: Při sběru odpovědí na můj dotazník se mi vrátily odpovědi v přibližně stejném počtu od rodičů, jejichž dítě nechodí do skautského zařízení, jak od rodičů, jejichž dítě tam chodí. 29 respondentů má dítě, které chodí do skautského zařízení, a 25 nemá. Dotazník jsem rozesílala po celé České republice, ale mnohonásobně více rodičům, které nemají dítě docházející do skautského zařízení. Z toho důvodu soudím, že problematiku výzkumu je rodičům dítěte docházejícího do skautského zařízení blízká, a proto věnovali svůj čas na tento dotazník.

Otázka č. 2: Kolik máte dětí? *jiný počet doplňte

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) Jiný počet:

Tab. 2 – Kolik máte dětí?

Počet dětí	Počet respondentů	%
1	8	14,8 %
2	29	53,7 %
3	13	24,1 %
4	2	3,7 %
5	2	3,7 %

Graf 2 – Kolik máte dětí?

Komentář: Kolik rodiče mají dětí, mě zajímalo z toho důvodu, jestli přihlásili všechny své děti do skautského zařízení, nebo jestli jen ty, které na kroužek přímo chtěly chodit. Výsledek napíšu v otázce č. 3, kde jsem se rodičů přímo ptala, kolik z nich dochází do skautského zařízení.

Otázka č. 3: Kolik z nich dochází do skautského zařízení? *jiný počet doplňte

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) Jiný počet:

Tab. 3 – Kolik z nich dochází do skautského zařízení?

Počet členů	Počet respondentů	%
0	25	46,2 %
1	18	33,3 %
2	9	16,7 %
3	1	1,9 %
5	1	1,9 %

Graf 3 – Kolik z nich dochází do skautského zařízení?

Komentář: V předchozí otázce jsem uvedla důvod, proč jsem se na tuto otázku ptala. Pokoušela jsem se zjistit, jestli rodiče přihlašují všechny své děti do skautského zařízení (chtějí, aby jejich děti chodily do skautu a osvojily si skautský životní styl všichni, nebo si tento životní styl alespoň vyzkoušeli, nebo jestli organizaci berou jen jako zájmový kroužek pro děti). Výsledkem je, že přibližně čtvrtina rodičů přihlašuje všechny své děti, a přibližně třetina přihlašuje jen jedno své dítě. Z toho důvodu si myslím, že skauting berou jen jako zájmový kroužek pro své děti, zatímco jako životní styl ho berou spíše rodiče, které taky jsou nebo bývali členem skautu.

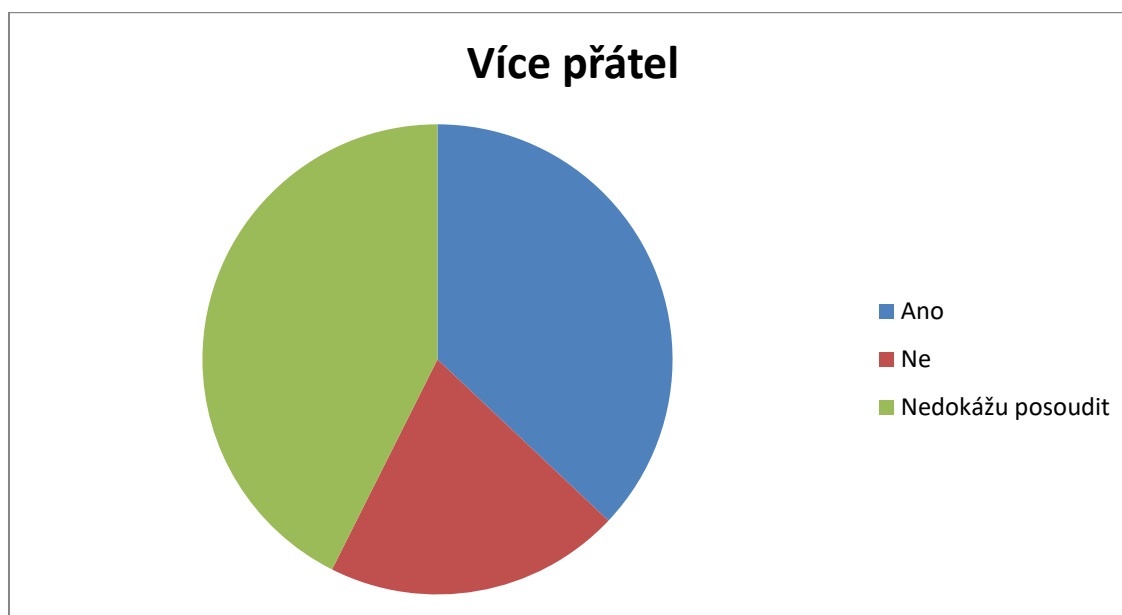
Otázka č. 4: Připadá Vám, že dítě docházející do skautského zařízení, má více kamarádů?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

Tab. 4 – Připadá Vám, že dítě docházející do skautského zařízení, má více kamarádů?

Více přátel	Počet respondentů	%
Ano	20	37,0 %
Ne	11	20,4 %
Nedokážu posoudit	23	42,6 %

Graf 4 – Připadá Vám, že dítě docházející do skautského zařízení, má více kamarádů?

Komentář: Předpokládala jsem, že děti, které chodí do skautského zařízení, budou mít více kamarádů, oproti ostatním dětem. Vzhledem k tomu, že by chodilo do oddílu, do kterého chodí děti stejné věkové skupiny, a skaut je založen na kamarádství, mi to přišlo logické. Z odpovědí na tuto otázku lze vyčíst, že více než třetina rodičů má stejný názor. Jen 20 % rodičů si myslí, že můj úsudek není správný, a necelá polovina rodičů situaci nedokáže posoudit (buď nemají dítě, které chodí na skautského zařízení, nebo naopak nemají srovnání s dítětem, které do skautu nechodí).

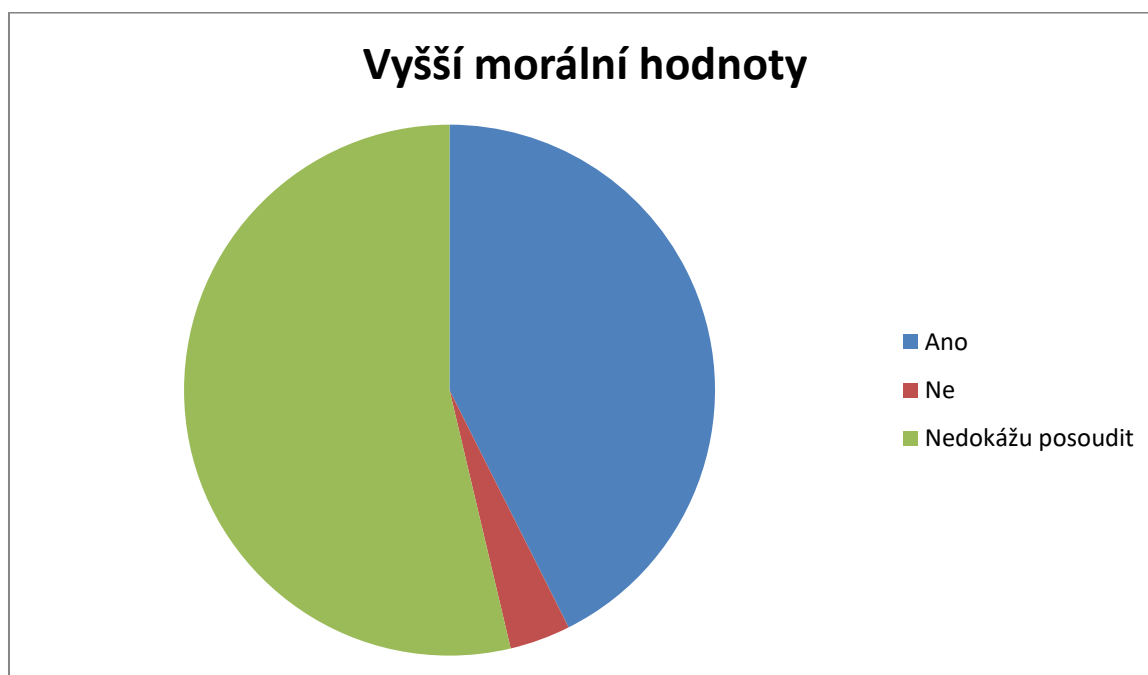
Otázka č. 5: Myslíte si, že mají děti docházející do skautského zařízení vyšší morální hodnoty?

- a) **Ano**
- b) **Ne**
- c) **Nedokážu posoudit**

Tab. 5 – Myslíte si, že mají děti docházející do skautského zařízení vyšší morální hodnoty?

Vyšší morální hodnoty	Počet respondentů	%
Ano	23	42,6 %
Ne	2	3,7 %
Nedokážu posoudit	29	53,7 %

Graf 5 – Myslíte si, že mají děti docházející do skautského zařízení vyšší morální hodnoty?

Komentář: Jedním z cílů výchovy skautských dětí by měli být vyšší morální hodnoty (mravní výchova). Ve většině oddílů a středisek se konají různé charitativní akce, vyrábějí se různé hračky a dárkové předměty, za jejichž prodej se pak přispívá na charitu či přímo vybraného jedince, který z nějakých důvodů peníze potřebuje (např. vážná onemocnění, potřeba drahé operace, drahé léky, špatné sociální zázemí atd.). Také co se týče mě, ihned první rok po tom,

co jsem začala v šesti letech docházet do skautu, mě začali učit, abych pomáhala slabším, starším, nebo komukoli jinému. Já osobně jsem si tuto poučku vzala k srdci. To, že skaut bude pomáhat, slibuje také ve skautským slibu. Podle mě to, aby si lidé pomáhali, byli na sebe milí a hodní, věřili si, je nejvíce důležité, abychom spolu mohli žít na jedné planetě v klidu a míru.

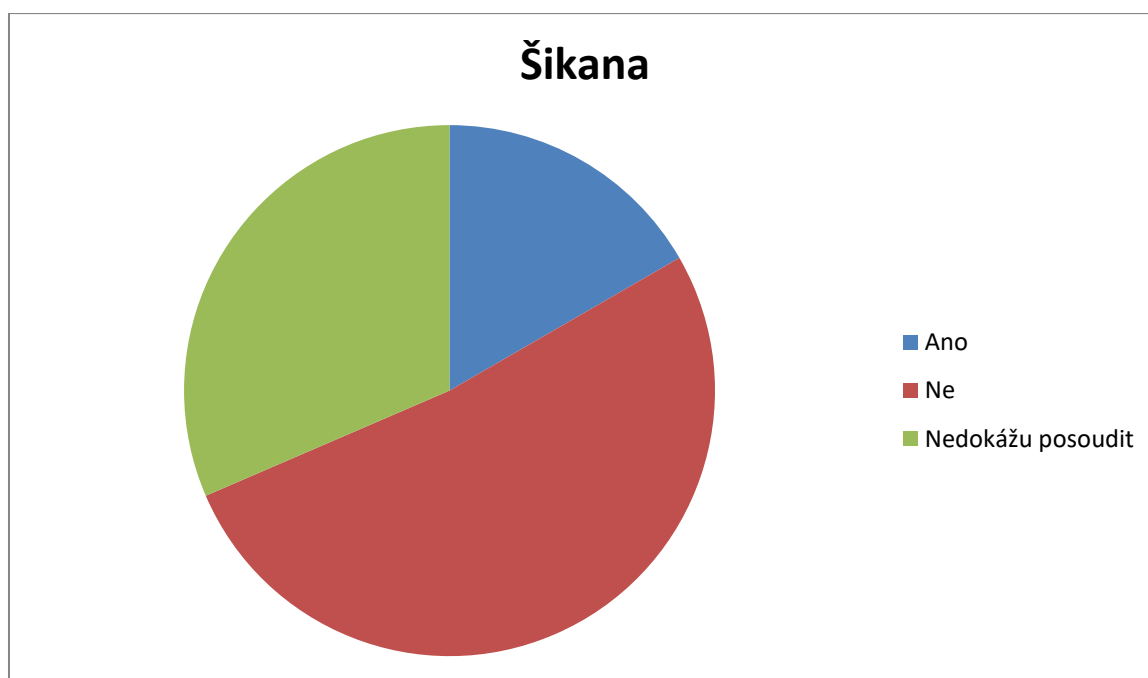
Otázka č. 6: Víte o nějakém dítěti, které dochází do skautského zařízení, že bylo šikanované?

- a) **Ano**
- b) **Ne**
- c) **Nedokážu posoudit**

Tab. 6 – Víte o nějakém dítěti, které dochází do skautského zařízení, že bylo šikanované?

Šikana	Počet respondentů	%
Ano	9	16,7 %
Ne	28	51,9 %
Nedokážu posoudit	17	31,5 %

Graf 6 – Víte o nějakém dítěti, které dochází do skautského zařízení, že bylo šikanované?

Komentář: Na tuto otázku jsem se ptala z toho důvodu, protože já sama jsem si původně myslela, že v kolektivu, kde jsou všichni přátelé, každý je ke každému hodný, milý a pomáháme si, nemůže šikana být. Bohužel opak je pravdou. Šikana může být v jakémkoli kolektivu, i když to vypadá, že je kolektiv dobrý a bez problémů. Sama jsem byla svědkem, že v oddíle, ve kterém vypadalo, že jsou všichni přátelé, probíhala šikana a žádný vedoucí oddílu o tom nevěděl. Proto se vedoucí musí snažit na kolektiv dívat i s odstupem, aby každou nepatrnou chybičku v sociálním chování odhalil. Podle grafu lze vidět, že polovina rodičů šikanu ve skautu nezažila, nebo o ní neví. Bohužel necelých 17 % o šikaně v oddíle ví. Toto zjištění mě zarmoutilo, myslela jsem si, že výsledkem bude menší procento.

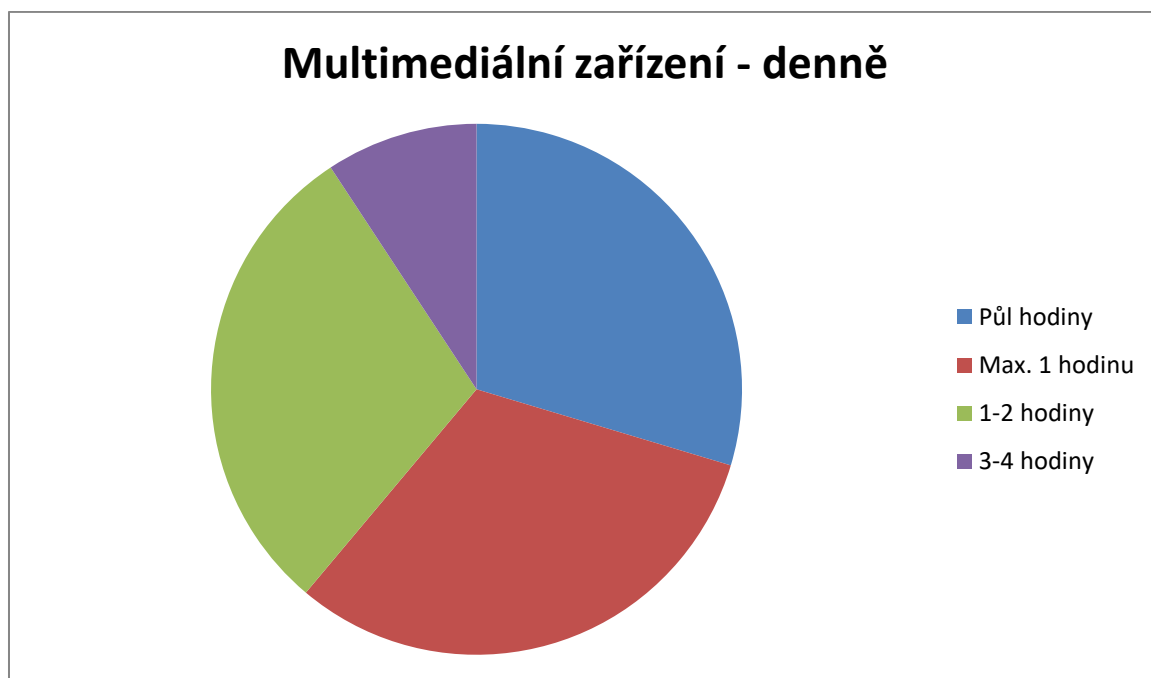
Otázka č. 7: Kolik hodin denně tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)

- a) Půl hodiny
- b) Max. 1 hodinu
- c) 1-2 hodiny
- d) 3-4 hodiny
- e) Více než 4 hodiny

Tab. 7 – Kolik hodin denně tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních?

Multimediální zařízení - denně	Počet respondentů	%
Půl hodiny	16	29,6 %
Max. 1 hodinu	17	31,5 %
1-2 hodiny	16	29,6 %
3-4 hodiny	5	9,3 %

Graf 7 – Kolik hodin denně tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních?

Komentář: Chtěla jsem zjistit, jak je to skutečně s dětmi předškolního věku a multimediálními zařízeními – jak často je využívají. Předpokládala jsem, že děti, které chodí do skautského zařízení, využívají tuto techniku méně, že chtějí více času trávit na zahradě, v přírodě, hrát si s kamarády. Bohužel mně pořád přijde, že předškolní děti, které na multimediálních zařízeních tráví 1 hodinu denně a více, se nemohou správně vyvíjet. Nejen že si nerozvíjí komunikaci, sociální dovednosti atd., ale zhoršuje se jejich zdravotní stav (zhoršují se oči, spánek, potřeby). Děti by měly mít jiné priority, než že už v pěti nebo šesti letech hrají krvavé střílečky po internetu.

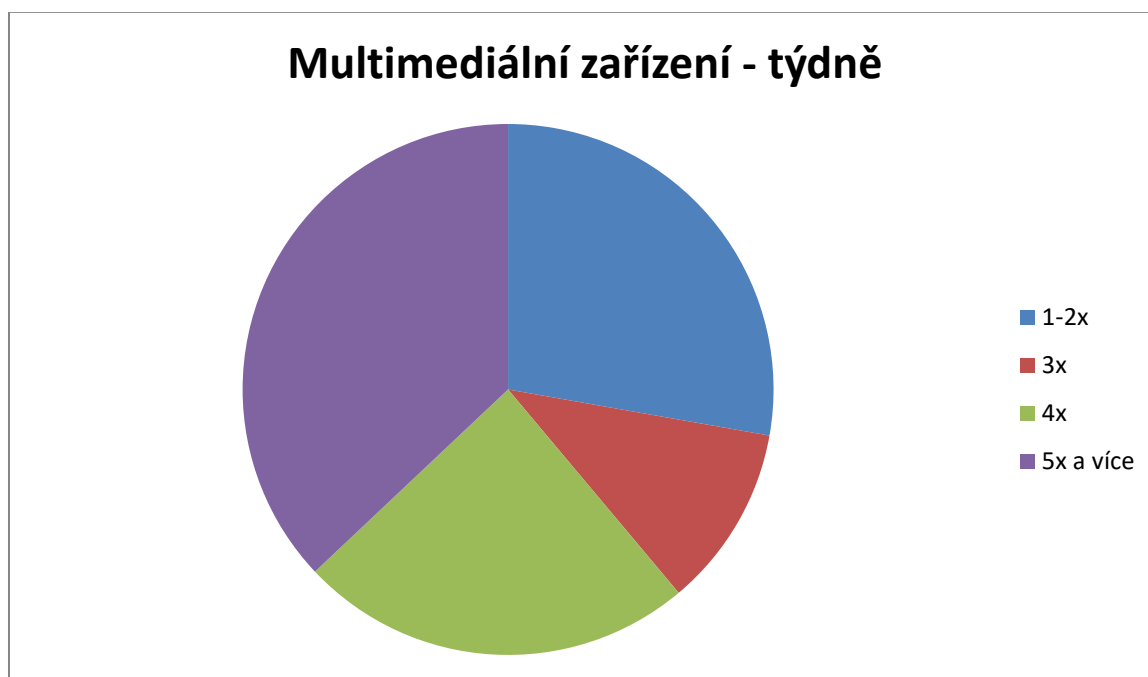
Otázka č. 8: Kolikrát za týden využívá Vaše dítě multimediální zařízení? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)

- a) 1-2x
- b) 3x
- c) 4x
- d) 5x a více

Tab. 8 – Kolikrát za týden využívá Vaše dítě multimediální zařízení?

Multimediální zařízení - týdně	Počet respondentů	%
1-2x	15	27,8 %
3x	6	11,1 %
4x	13	24,1 %
5x a více	20	37,0 %

Graf 8 – Kolikrát za týden využívá Vaše dítě multimediální zařízení?

Komentář: U této otázky jsem zjišťovala, kolikrát týdně děti předškolního věku využívají multimediální zařízení. A opět se mi zdají výsledky špatné. Více než třetina rodičů uvedla, že jejich předškolní děti tyto technologie využívají 5x a více týdně. Nemyslím si, že se tyto děti budou po biologické stránce správně vyvíjet, nemluvě o sociální stránce.

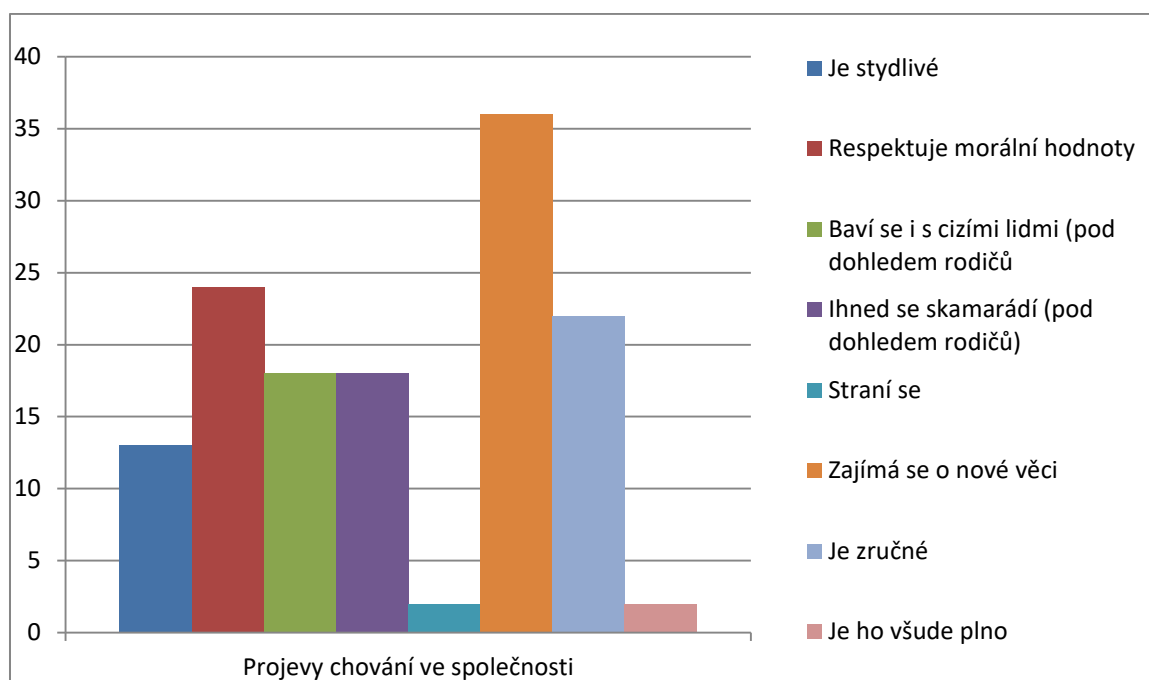
Otázka č. 9: Jak se projevuje Vaše dítě ve společnosti? *Zaškrtněte, prosím, 3 nejdůležitější odpovědi

- a) Je stydlivé
- b) Respektuje morální hodnoty
- c) Baví se i s cizími lidmi (pod dohledem rodičů)
- d) Ihned se skamarádí (pod dohledem rodičů)
- e) Straní se
- f) Zajímá se o nové věci
- g) Je zručné
- h) Jiné:

Tab. 9 – Jak se projevuje Vaše dítě ve společnosti?

Projevy chování ve společnosti	Počet respondentů
Je stydlivé	13
Respektuje morální hodnoty	24
Baví se i s cizími lidmi (pod dohledem rodičů)	18
Ihned se skamarádí (pod dohledem rodičů)	18
Straní se	2
Zajímá se o nové věci	36
Je zručné	22
Je ho všude plno	2

Graf 9 – Jak se projevuje Vaše dítě ve společnosti?

Komentář: Tyto výsledky jsem přibližně očekávala. Nejvíce rodičů, jejichž dítě dochází do skautského zařízení, uvedlo tyto odpovědi: respektuje morální hodnoty, ihned se skamarádí, baví se i s cizími lidmi, zajímá se o nové věci. Připadá mi, že přesně tyto odpovědi předškolní dítě navštěvující skautskou organizaci charakterizují. Navíc zde dva rodiče uvedli odpověď: je ho všude plno. Rodiče, které nemají dítě ve skautském zařízení, nejčastěji označovali tyto odpovědi: je stydlivé, je zručné. Z toho soudím, že skaut nerozvíjí u těchto menších dětí v nadměrné míře jemnou motoriku.

Otázka č. 10: Myslíte si, že jsou děti z Vašeho okolí více přihlašované do skautského zařízení?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

Tab. 10 – Myslíte si, že jsou děti z Vašeho okolí více přihlašované do skautského zařízení?

Četnost přihlašování z okolí	Počet respondentů	%
Ano	16	29,6 %
Ne	14	25,9 %
Nedokážu posoudit	24	44,4 %

Graf 10 – Myslíte si, že jsou děti z Vašeho okolí více přihlašované do skautského zařízení?

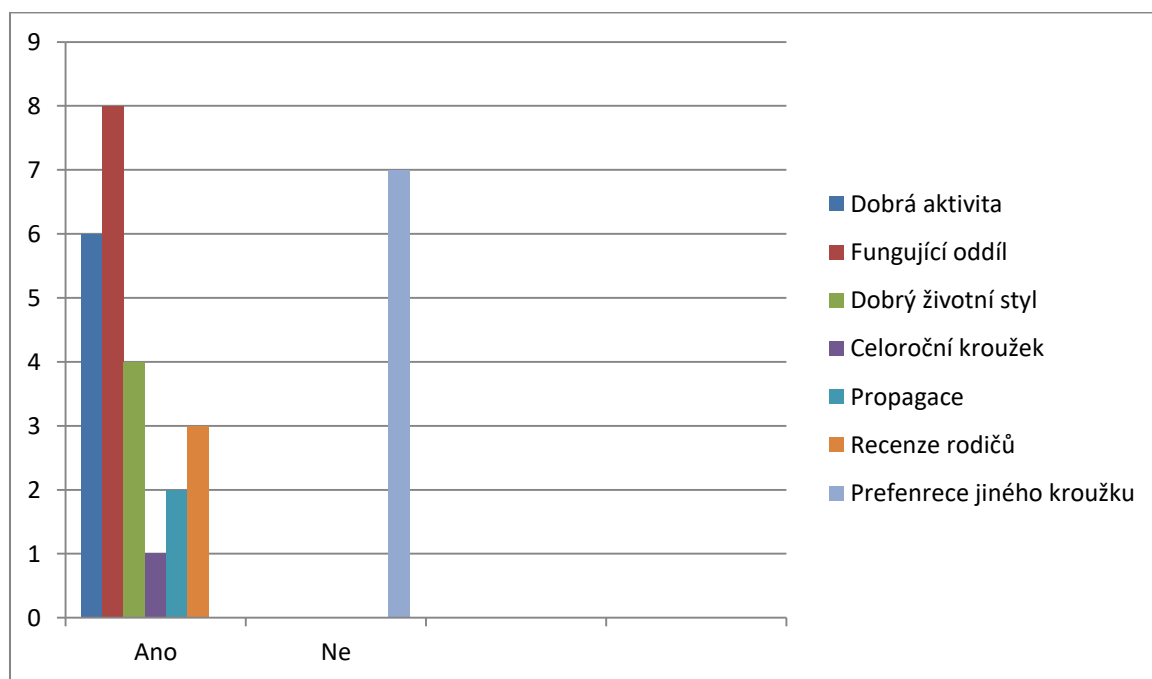
Komentář: Podle skautských středisek, co znám, jsem předpokládala, že tu bude více odpovědí „Ano“. Většinou to ve městech bývá tak, že se středisko snaží o velkou propagaci a dobré recenze rodičů, tím získávají další a další nové členy. Odpovědi „Ano“ a „Ne“ jsou přibližně vyrovnané. Proto soudím, že ve všech střediscích a městech či vesnicích to nechodí stejně jako ve střediscích, co znám. Některé nejspíš mají špatné ohlasy, špatnou propagaci, nebo neutrální. Většina rodičů uvedla „nedokážu posoudit“, nejspíše proto, že ve městě/vesnici, kde bydlí, mají malé středisko.

Otázka č. 11: Jestliže jste v otázce č. 10 zaškrtl/a odpověď a) nebo b), uveďte proč.

Tab. 11 – Jestliže jste v otázce č. 10 zaškrtl/a odpověď a) nebo b), uveďte proč.

	Počet respondentů
Ano - Dobrá aktivita	6
Ano - Fungující oddíl	8
Ano – Dobrý životní styl	4
Ano – Celoroční kroužek	1
Ano – Propagace	2
Ano – Recenze rodičů	3
Ne – Preference jiného kroužku	7

Graf 11 – Jestliže jste v otázce č. 10 zaškrtl/a odpověď a) nebo b), uveďte proč.

Komentář: Nemyslím si, že jsem tuto otázku společně s předchozí otázkou dobře nastavila. U odpovědi „Ano“ rodiče psali různé důvody, avšak u odpovědi „Ne“ všichni psali jen jednu odpověď – preference jiného kroužku. Tato odpověď se dala očekávat, ale myslela jsem si, že

rodiče budou kreativnější a napíšou více důvodů. Bylo by lepší, kdybych si do zadání stanovila minimální počet odůvodnění.

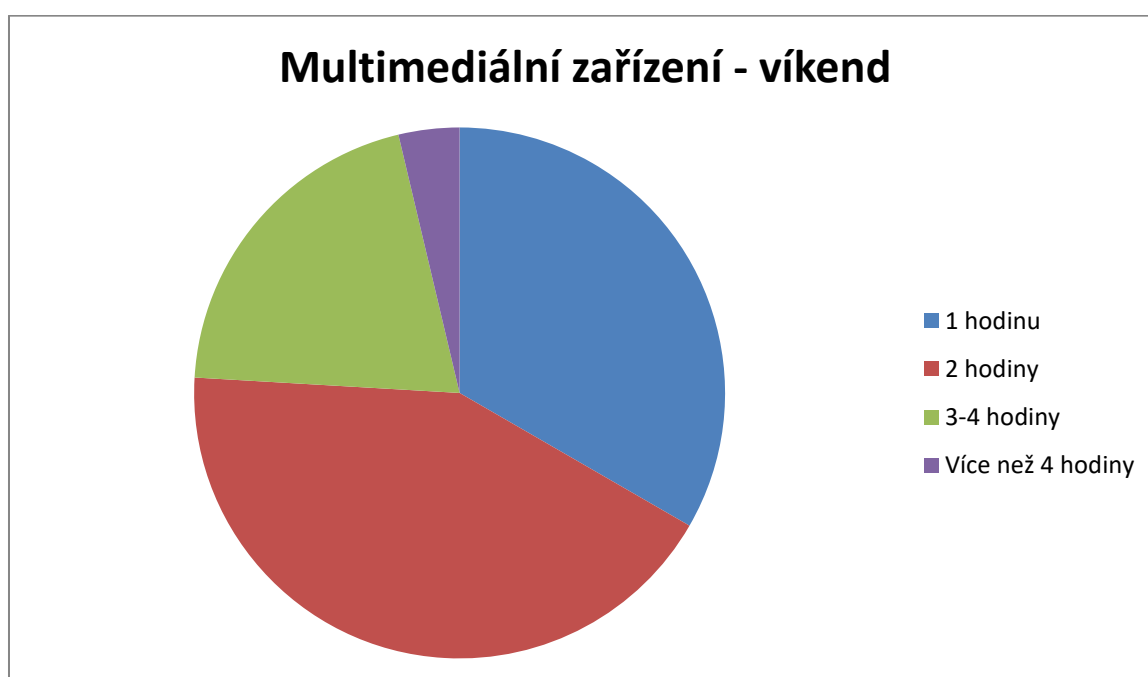
Otázka č. 12: Kolik hodin tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních o víkendu? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)

- a) 1 hodinu
- b) 2 hodiny
- c) 3-4 hodiny
- d) Více než 4 hodiny

Tab. 12 – Kolik hodin tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních o víkendu?

Multimediální zařízení - víkend	Počet respondentů	%
1 hodinu	18	33,3 %
2 hodiny	23	42,6 %
3-4 hodiny	11	20,4 %
Více než 4 hodiny	2	3,7 %

Graf 12 – Kolik hodin tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních o víkendu?

Komentář: U této otázky jsem opět očekávala naprosto jiné odpovědi. Vzhledem k tomu, že se jedná o otázku Kolik času děti tráví na multimediálních zařízeních o víkendu?, očekávala bych, že odpovědi budou nízkého časového rázu. Každý by měl věnovat svůj čas dětem a tím omezit jejich aktivitu na tzv. „požíračích času“. Víkend jsou jen dva dny. I přesto některé děti na technologii stráví 3 a více hodin. Rodiče by měli s dětmi jezdit na výlety, chodit na procházky, navštěvovat prarodiče. Většinou to ale bývá tak, že rodič dítěti půjčí mobilní telefon, aby od něj měl např. 2 hodiny klid a mohl se věnovat své práci.

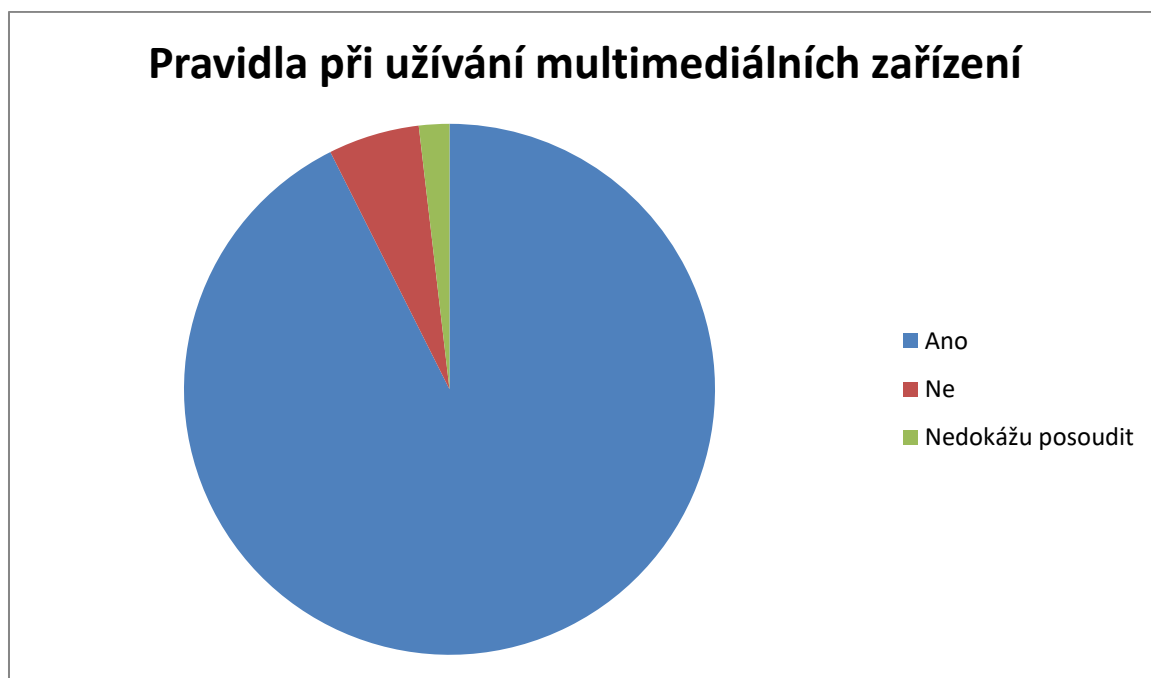
Otázka č. 13: Máte s Vaším dítětem stanovená pravidla při užívání multimediálních zařízeních? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

Tab. 13 – Máte s Vaším dítětem stanovená pravidla při užívání multimediálních zařízeních?

Pravidla při užívání multimediálních zařízeních	Počet respondentů	%
Ano	50	92,6 %
Ne	3	5,6 %
Nedokážu posoudit	1	1,9 %

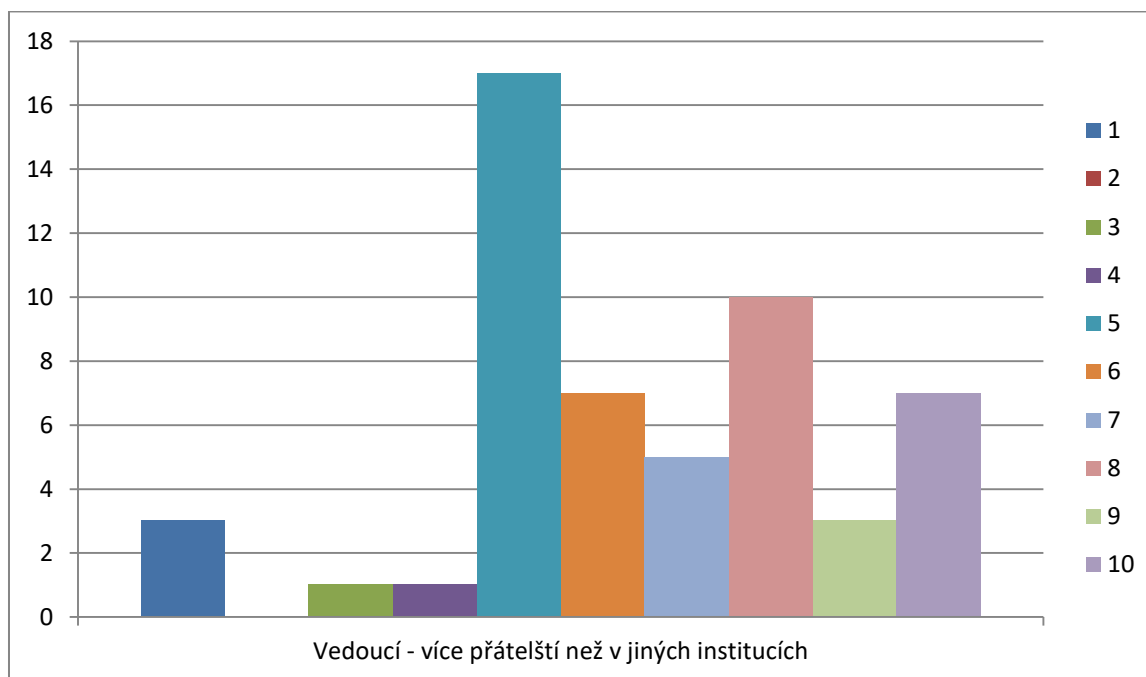
Graf 13 – Máte s Vaším dítětem stanovená pravidla při užívání multimediálních zařízení?

Komentář: Předpokládala jsem, že děti nebudou mít stanovená pravidla při užívání multimediálních zařízení. Předškolní děti na multimediálních zařízeních hrají jen hry, nesurfují po internetu, nepouští si filmy, nachatují. Připadá mi zbytečné jim stanovovat pravidla už v tak nízkém věku, ale na druhou stranu je to alespoň připraví do budoucích let, kdy už budou pravidla nutná. Téměř 93% rodičů má stanovená pravidla při užívání multimediálních zařízení.

Otázka č. 14: Myslíte si, že jsou vedoucí dětí docházejících do skautského zařízení více přátelští než v dalších institucích, kam Vaše dítě dochází? *Zaškrtněte bod na hodnotící škále

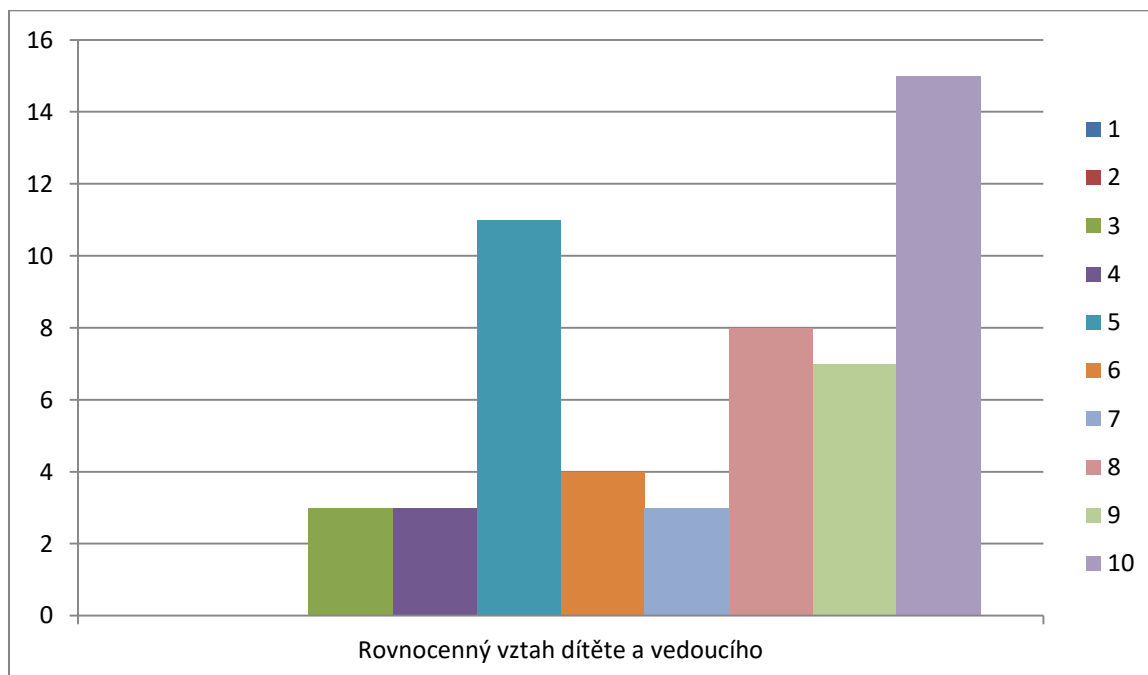
Graf 14 – Myslíte si, že jsou vedoucí dětí docházejících do skautského zařízení více přátelští než v dalších institucích, kam Vaše dítě dochází?

Komentář: Hodnotící škálu, jak u této otázky, tak u následující otázky, jsem do dotazníku doplnila jen ze svého zájmu. Zajímalo mě, jak vidí rodiče oddíloví vedoucí jejich dětí. Myslela jsem si, že oddíloví vedoucí jsou méně formální, a proto by mohli s rodiči udržovat přátelský vztah. Sedmnáct rodičů označila na hodnotící škále polovinu (číslo 5), ti to asi příliš nerozlišují, nebo jim to jiné nepřipadá. Většina rodičů označila čísla vyšší než 5, to znamená, že spíše pociťují, že vedoucí jsou více přátelští. Bohužel mě zarazily špatné zkušenosti třech rodičů, kteří zaškrtnli nejnižší číslo, co šlo. Vedoucí by měli mít přátelský vztah nejen s dětmi, ale také s jejich rodiči. Skautská organizace je nezisková organizace a pomoc od rodičů, kteří se se skautem přátelí, se vždycky hodí (ať na různých akcích, rekonstrukcích, nebo jen kladnou reflexí).

Otázka č. 15: Je podle Vašeho názoru důležité, aby oddíloví vedoucí měli s dětmi docházejících do skautského zařízení rovnocenný vztah? *Zaškrtněte bod na hodnotící škále

Graf 15 – Je podle Vašeho názoru důležité, aby oddíloví vedoucí měli s dětmi docházejících do skautského zařízení rovnocenný vztah?

Komentář: U této hodnotící škály rodiče označili ty čísla, která jsem předpokládala. I podle mého názoru je důležité, aby vedoucí měli s dětmi rovnocenný vztah. Obzvláště ve skautském zařízení, kde si jsou všichni rovni, a to se dětem vysvětluje hned, co přijdou poprvé. Vedoucí si s dětmi tykají, oslovují se jménem nebo přezdívkou. Nikdo není povýšený. Vedoucí je ve skautu jako kamarád dětí, hraje si s nimi, měl by zajišťovat hlavně bezpečnost dětí, nebo jim předávat nějaké své zkušenosti. Rozhodně by neměl dětem nic poroučet a už vůbec ne zakazovat.

Otázka č. 16: Připadá Vám Vaše dítě ve skautském zařízení šťastné?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

Tab. 14 – Připadá Vám Vaše dítě ve skautském zařízení šťastné?

Spokojenost dítěte se skautem	Počet respondentů	%
Ano	29	53,7%
Ne	0	0 %
Nedokážu posoudit	25	46,3 %

Graf 16 – Připadá Vám Vaše dítě ve skautském zařízení šťastné?

Komentář: *Není popsateľné slovy, jak moc mě potěšilo, že u této otázky není ani jedna odpověď „Ne“. Více než polovina rodičů uvedla, že jejich dítě je ve skautském zařízení šťastné, druhá menší polovina uvedla, že odpověď nedokážou posoudit. Buď nejsou rodiči, jejichž dítě chodí do skautského zařízení, nebo si netroufnou posuzovat spokojenost dítěte se*

zájmovým útvarem, ale u některých dětí to je viditelné na první pohled, a já jsem moc šťastná, že těchto dětí je více než polovina.

Otázka č. 17: Kdybyste mohl/a vrátit čas, přihlásil/a byste i ostatní Vaše děti do skautského zařízení?

- a) **Ano**
- b) **Ne**
- c) **Nedokážu posoudit**

Tab. 15 – Kdybyste mohl/a vrátit čas, přihlásil/a byste i ostatní Vaše děti do skautského zařízení?

Opětovné přihlášení dítěte do skautu	Počet respondentů	%
Ano	26	48,1 %
Ne	5	9,3 %
Nedokážu posoudit	23	42,6 %

Graf 17 – Kdybyste mohl/a vrátit čas, přihlásil/a byste i ostatní Vaše děti do skautského zařízení?

Komentář: Kdyby rodič mohl vrátit čas, slabší polovina by své dítě do skautu přihlásilo znovu. 9% rodičů uvedlo, že by je příště už nepřihlásili. Je to poměrně velké číslo rodičů, které byli se skautskou organizací zklamaní, a pro skautské vedoucí to bude určitě dobrá zpětná vazba, že je pořád co zlepšovat. Nedokážu posoudit uvedli rodiče, kteří nemají dítě docházející do skautského zařízení.

6.2 Závěrečné vyhodnocení průzkumu

První výzkumnou otázkou bylo, jestli mají děti docházející do skautského zařízení vyšší morální hodnoty. Z odpovědí, které jsem získala, soudím, že rodiče dětí docházejících do skautského zařízení, si myslí, že ano. Rodiče, které své děti nemají ve skautu, nedokážou situaci posoudit. Proto si myslím, že skauting plní svůj účel a děti, které tam chodí, mají vyšší morální hodnoty. Bohužel ale o skautingu není až tak široké povědomí, jaké bych očekávala, a ostatní rodiče o něm mnohé neví.

Druhou výzkumnou otázkou bylo, zda jsou děti docházející do skautského zařízení méně aktivní na multimediálních zařízeních. Z výsledků této výzkumné otázky jsem zklamaná. Můj předpoklad byl, že budou trávit více času v přírodě, na zahradě, s kamarády, a že na

multimediálních zařízeních budou minimálně. Bohužel se tyto odpovědi téměř shodovaly s odpovědi rodičů, jejichž děti nedochází do skautu. Všechny odpovědi byly poměrně vysokého časového rázu.

Poslední výzkumnou otázku jsem si zvolila, jestli jsou děti z více početných rodin častěji přihlašované do skautského zařízení. Předpoklad se mi také nepotvrdil, nejčastěji z rodiny dochází do skautského zařízení jen jedno dítě. Jsou i případy, ve kterých dochází obě děti z rodiny, nebo také tři či čtyři, ale nejčastěji rodiče uváděli, že pouze jedno dítě. Z toho jsem se dozvěděla, že skauting není rodiči vnímán jako životní styl, nýbrž pouze jako zájmový kroužek pro volný čas jejich dětí.

Navíc jsem vyhodnotila dvě vývojové škály, u kterých se mi v jednom případě předpoklad nepotvrdil, ve druhém ano. Předpokládala jsem, že vedoucí budou více přátelští než dospělí v jiných institucích. V této otázce vyšlo, že rodiče nejčastěji označovali střed hodnotící škály, proto se otázka ani nepotvrdila, ani nevyvrátila. Ve druhém případě, kdy jsem se ptala, jestli vedoucí mají s dětmi rovnocenný vztah, se mi otázka potvrdila. Rodiče nejčastěji zaškrtovali bod 10, nebo jiné kladné hodnoty. Za tento výsledek jsem moc spokojená.

6.3 Pozorování

Pozorování jsem uskutečnila v Třebechovicích pod Orebem ve skautském středisku, v oddílu Benjamínků. Ze začátku pozorování byl oddíl kompletní, všechny děti byly spolu. Ke konci pozorování už byl moc velký počet přihlášených dětí, proto se celý oddíl musel rozdělit na polovinu. Obě polovinu oddílu dochází do kluboven ve stejný čas, ovšem schází se každý v jiné místnosti, hrají jiné hry. Proto jsem ke konci sledovala už jen práci s jednou polovinou oddílu.

Vedoucí s dětmi spolupracují, snaží se jim vysvětlit pravidla hry tak, aby je pochopily, a zároveň aby jim nenapověděly v řešení dané situace. Nelíbilo se mi, že ve většině hrách nebyli aktivním účastníkem. Hru vysvětlili, přichystali, ale pak se hry neúčastnili, pouze kontrolovali a hlídali děti. Já osobně bych si s dětmi zahrála taky.

Základní hodnoty, které se děti učí ve skautu dodržovat, se mi potvrdily i při pozorování. Dětem se vysvětluje, že je správné pomáhat starším, slabším, nebo když někdo potřebuje pomoci. Děti se učí spolupracovat, komunikovat mezi sebou, i s vedoucími. Myslím si, že

vedoucí mají malé podvědomí o RVP, ze kterého by měli vycházet. Spíše se soustředí na metodiku s Benjamínky, ale i ta vychází z RVP. S dětmi se často vyrábí (procvičuje se jemná motorika), často hrají pohybové hry (zdokonalují hrubou motoriku, koordinaci, prostorové vnímání, zdokonalují pohybové dovednosti), učí se, získávají nové znalosti, vyplňují také pracovní listy určené jejich věku.

Připadá mně, že se málo soustředí na oblast dítě a společnost. Nacvičovala bych s nimi častěji nějaké vystoupení, nebo zkoušela dramatické hry. Také bych dětem říkala více informací o přírodě (dítě a svět). Až příliš se soustředí na oblast dítě a jeho tělo, zaměřila bych se více i na jiné oblasti.

Někteří rodiče se ptali v září, jak to v oddíle chodí, co tam s dětmi dělají. Vzala bych v úvahu, jestli by nepřispělo oddílu, udělat den otevřených dveří pro rodiče. Zapojili by se do nabízených činností s dětmi, zjistili by, co se v oddíle všechno rozvíjí, učí se, co dělají. Dětem by to také bylo více příjemné, obzvláště když tam je nějaký nový člen.

Pozorování zde bude vloženo prostřednictvím hospitačních záznamů (viz příloha).

7 Závěr

V teoretické části mé bakalářské práce byl popsán skauting nejdříve obecně, propojila jsem jeho cíle a hodnoty se vzděláváním v mateřské škole. Zmínila jsem zde rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, potřeby dítěte, hru a hračku a také roli pedagoga v MŠ, kterou jsem propojila s rolí vedoucího ve skautském zařízení. Dále jsem zde vysvětlila základní informace o skautingu, popsala historii skautingu jak v České republice, tak ve světě. Následovalo vzdělávání vedoucích a jeho už zmíněná role v oddíle. Poté jsem popsala organizační uspořádání, vysvětlila, jaké oddíly existují v České republice a následně jsem přešla k předškolnímu vzdělávání, konkrétně k oddílu Benjamínkům, který byl v této práci klíčový.

V praktické části jsem uvedla metodologii mé práce, analyzovala výsledky dotazníku. Téměř ke každé otázce jsem vložila tabulku, ve které bylo přehledně vidět, kolik rodičů vybralo jakou odpověď. Ke každé otázce byl vložen graf a komentář, ve kterém jsem vyjadřovala svůj postoj k dané otázce. U první stanovené výzkumné otázky, jestli jsou děti z více početných rodin častěji přihlašované do skautského zařízení, se mi můj úsudek nepotvrdil, při druhé otázce, jestli jsou tyto děti méně na multimediálních zařízeních, se mi můj úsudek také nepotvrdil, ale u třetí otázky, jestli mají vyšší mravní hodnoty, se mi můj úsudek konečně potvrdil. Následoval krátký popis pozorování, který jsem vykonala v oddíle Benjamínků v Třebechovicích pod Orebem.

V přílohách jsou vloženy hospitační záznamy z uvedeného pozorování a pracovní listy pro oddíl Benjamínků, které jsou přímo vydávány skautskou organizací.

8 Seznam použité literatury

1. BENDO VÁ, Petra (2011). *Dítě s narušenou komunikační schopností ve škole*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3853-6.
2. GILLERNO VÁ, Ilona; KREJČOVÁ, Lenka a kolektiv (2012). *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3472-9.
3. HAVIGERO VÁ, Jana Marie; BUREŠOVÁ, Iva; SMETANOVÁ, Veronika; HAVIGER, Jiří (2013). *Projevy dětské zvědavosti. Získávání informací a kladení otázek od předškolního věku v kontextu intelektového nadání*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5200-6.
4. HELUS, Zdeněk (1995). *Psychologie*. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-245-4.
5. HOFBAUER, Břetislav (2004). *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.
6. HORNÁČKOVÁ, Vladimíra (2014). *Inspirace pro tvorbu projektu v mateřské a základní škole na téma „Včelka a příroda“*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-55-9.
7. CHRÁSKA, Miroslav (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1369-4.
8. Jamborees of the Past [online]. *Scouts* [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: https://scouts.org.uk/media/52988/jamborees_of_past.pdf
9. KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana (2008). *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2429-4.
10. KOLÁŘ, Zdeněk a kolektiv (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky. 583 vybraných hesel*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.
11. Kolektiv autorů (2012). *Almanach 100 let skautingu v Třeběchovicích p. Orebem*. Hradec Králové. ISBN 978-80-260-2948-9.
12. KRAUS, Blahoslav (2014). *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.
13. MLČOCHOVÁ, Markéta (2012). *Neobyčejný rok předškoláka. Hry pro předškolní děti s kalendáři významných událostí*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0184-7.
14. NELEŠOVSKÁ, Alena (2002). *Pedagogická komunikace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0510-5.
15. NĚMEC, Jiří (2004). *S hrou na cestě za tvořivostí*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-014-X.

16. OPRAVILOVÁ, Eva (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5107-8.
17. OPRAVILOVÁ, Eva; GEBHARTOVÁ, Vladimíra (2011). *Rok v mateřské škole. Kurikulum předškolní výchovy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-703-9.
18. PÁVKOVÁ Jiřina a kol. (2001). *Pedagogika volného času*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-569-5.
19. POKORNÍ, Michaela a Tomáš, Sochorcová, Denisa, kolektiv (2016). Benjamínci. Metodika pro práci s nejmladší skautskou výchovnou kategorií. Praha: Junák - český skaut. ISBN 978-80-7501-099-5.
20. PRŮCHA, Jan; KOŽÁTKOVÁ, Soňa (2013). *Předškolní pedagogika*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0495-4.
21. PRŮCHA, Jan (2000). *Přehled pedagogiky. Úvod do studia oboru*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-399-4.
22. PRŮCHA, Jan (2005). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-047-X.
23. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2008 [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>
24. ROGGE, Jan-Uwe (2007). *Výchova dětí krok za krokem*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-249-2.
25. SEDLÁČKOVÁ, Daniela (2009). *Rozvoj zdravého sebevědomí žáka*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2685-4.
26. SHULZ VON THUN, Friedemann (2005). *Jak spolu komunikujeme? Překonávání nesnází při dorozumívání*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0832-9.
27. SITNÁ, Dagmar (2013). *Metody aktivního vyučování. Spolupráce žáků ve skupinách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0404-6.
28. Historie[online]. *Skaut* [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/historie/>
29. SVOBODOVÁ, Eva (2007). *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Nakladatelství Dr. Josefa Raabe. ISBN 80-86307-39-5.
30. ŠVEC, Vlastimil (2005). *Pedagogické znalosti učitele: teorie a praxe*. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-072-6.
31. VACEK, Pavel (2008). *Rozvoj morálního vědomí žáků. Metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-386-4.
32. VÁGNEROVÁ, Kateřina a kolektiv (2009). *Minimalizace šikany. Praktické rady pro rodiče*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-611-7.

33. VÁGNEROVÁ, Marie (2004). *Základy psychologie*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0841-3.
34. VALLORY, Eduard (2016). *Světový skauting. Výchova ke globálnímu občanství*. Praha: Junák – český skaut. ISBN 978-80-7501-097-1.

9 Přílohy

1. Obrázek č. 1 – Skautský kroj. Náš kroj. [online]. *Junák – český skaut. 1. oddíl Tetčice*. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://sites.google.com/site/skauttetcice/o-nas/nas-kroj>
2. Obrázek č. 2 – Kroj vodních skautů. Kroj vodních skautů [online]. *Vikingové. Vodní skauti a skautky Tábor* [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: <http://vikingove.junak-tabor.cz/vodni-skauti/kroj-vodnich-skautu.html>
3. Dotazník
4. Hospitační záznamy
5. Pracovní listy pro Benjamínky

Příloha č. 3: dotazník

Předškolní vzdělávání ve skautu

Přeji dobrý den, jmenuji se Zuzana Moravcová a žádám Vás tímto způsobem o vyplnění dotazníku. Výsledky vyhodnocení dotazníku budou použity v mé bakalářské práci, jejímž cílem je poskytnout informace pro širokou veřejnost s možností vzdělávání dětí předškolního zařízení ve skautském zařízení. Dotazník je zcela anonymní.

V dotazníku se vyskytují uzavřené a otevřené otázky. U uzavřených otázek máte na výběr z možností, kde je možné zaškrtnout pouze 1 odpověď, jestliže bude možné označit více odpovědí, bude to u konkrétní otázky objasněno. U otevřených otázek máte prostor pro napsání Vaší libovolné odpovědi. U otázek, kde je použita hodnotící škála, zaškrtněte, prosím, pouze jeden bod.

Moc Vám děkuji za ochotu tento dotazník vyplnit a za poskytnutý čas k jeho vyplňování.

1) Chodí Vaše dítě do skautského zařízení?

- a) Ano
- b) Ne

2) Kolik máte dětí? *jiný počet doplňte

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) Jiný počet:

3) Kolik z nich dochází do skautského zařízení? *jiný počet doplňte

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) Jiný počet:

- 4) Pripadá Vám, že dítě docházející do skautského zařízení, má více kamarádů?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) Nedokážu posoudit
- 5) Myslíte si, že mají děti docházející do skautského zařízení vyšší morální hodnoty?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) Nedokážu posoudit
- 6) Víte o nějakém dítěti, které dochází do skautského zařízení, že bylo šikanované?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) Nedokážu posoudit
- 7) Kolik hodin denně tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)
- a) Půl hodiny
 - b) Max. 1 hodinu
 - c) 1-2 hodiny
 - d) 3-4 hodiny
 - e) Více než 4 hodiny
- 8) Kolikrát za týden využívá Vaše dítě multimediální zařízení? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)
- a) 1-2x
 - b) 3x
 - c) 4x
 - d) 5x a více

9) Jak se projevuje Vaše dítě ve společnosti? *Zaškrtněte, prosím, 3 nejdůležitější odpovědi

- a) Je stydlivé
- b) Respektuje morální hodnoty
- c) Baví se i s cizími lidmi (pod dohledem rodičů)
- d) Ihned se skamarádí (pod dohledem rodičů)
- e) Straní se
- f) Zajímá se o nové věci
- g) Je zručné
- h) Jiné:

10) Myslíte si, že jsou děti z Vašeho okolí více přihlašované do skautského zařízení?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

11) Jestliže jste v otázce č. 10 zaškrtl odpověď a) nebo b), uveďte proč.

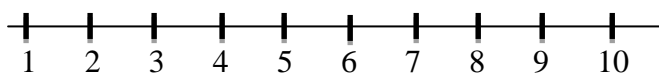
12) Kolik hodin tráví Vaše dítě na multimediálních zařízeních o víkendu? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)

- a) 1 hodinu
- b) 2 hodiny
- c) 3-4 hodiny
- d) Více než 4 hodiny

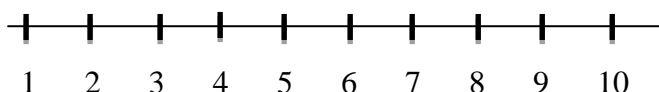
13) Máte s Vaším dítětem stanovená pravidla při užívání multimediálních zařízeních? (počítač, mobilní telefon, tablet,...)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

- 14) Myslíte si, že jsou vedoucí dětí docházejících do skautského zařízení více přátelští než v dalších institucích, kam Vaše dítě dochází? * Zaškrtněte bod na hodnotící škále

- 15) Je podle Vašeho názoru důležité, aby oddíloví vedoucí měli s dětmi docházejících do skautského zařízení rovnocenný vztah? * Zaškrtněte bod na hodnotící škále

- 16) Případá Vám Vaše dítě ve skautském zařízení šťastné?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

- 17) Kdybyste mohl/a vrátit čas, přihlásil/a byste i ostatní Vaše děti do skautského zařízení?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedokážu posoudit

Poděkování

Děkuji Vám, za Váš čas, věnovaný tomuto dotazníku.

Zuzana Moravcová, Učitelství pro mateřské školy, 3. Ročník, Univerzita Hradec Králové

Příloha č. 4 – hospitační záznamy

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 9. 10. 2012

Vyučující:

Škola: Škola Dobruška p.o.

Počet dětí: 14

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
16:30	Přivítání, představení se	
16:40	Hra - házení míče na krabici	Shrnutí ve skupině, závodem
17:00	Štuleby	opět závodem
17:10	Vypracování prac. listu	Vedena při tom vysvětlovat danou problematiku
17:20	Vymýšlení předloží	Každý si mohl vymyslet svou předložku, kdo uvědomil, tomu ostatní poručil.

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 17. 9. 2018

Vyučující:

Škola:

Počet dětí: 23

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
16:32	Povídání o listech	
16:40	Knih představení	nové členy
16:45	Hledání listů + přivazování ke stromům	k živým stromům
17:00	Polohová hra na listy	ohýbalo se podle dráhy stromů
17:15	Ulehčená úloha	

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 24. 9. 2018

Vyučující:

Škola:

Počet dětí: 17

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
16:30	Přivítání	
16:35	Předčítání	Využití předčítací
16:40	Rozdělení dětí do skupin	
16:45	Žadky - Střelky s míčem	
17:00	Vypracování prac. listů	teřina pedion
17:15	Kreslení obrádků	

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 14. 1. 2019

Vyučující:

Škola:

Počet dětí: 16

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
16:30	Průběh	
16:35	Pracovní list - zpracování	Tečna vlnoc
16:50	Vypracování - sdělení výtah z papíru	
17:10	Dramatická hra - děti jsou "konkurence" v obchodě, snáží se vymyslet příběh	Moc jim to nejde, lepší třeba i častěji
17:15	Řešení	

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 21. 1. 2019

Vyučující:

Škola:

Počet dětí: 20

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
16:40	Průřez	
16:25	Vyrobění ve dřevě	Zusměrnění kroužku
16:50	Pomocník stop mra	jen jednoduché, malé stopy
17:15	Přehled hra na stěhovu vlnu	Přítis krátké, děti bych vlnovat vstředně
17:30	Rozložení	

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 29. 1. 2019

Vyučující:

Škola:

Počet dětí: 24

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
16.00	Přivítání	
16.45	Poradna učení slok. iako o čísle	O malování zlatých přítel, jak se zlatí Miska 1/100;
17.00	Hra – kreslení po stopu kamradů	
17.30	Hra – děn, domoz, domicez	Podopre jake blava panem;
17.30	Končování	

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 4.2.2019

Vyučující:

Škola:

Počet dětí: 22

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
16:35	Vybráním obrázků	Byl následně použit na bodování
16:55	Vyplňování prac. listů č. 7	roční období + oblečení
17:15	Skyping - na 1 člena obléknout co nejvíce oblečením	Opět znělo; skupinová hra
17:20	Bodování - hodkami na obrátek	

HOSPITAČNÍ ZÁZNAM

Datum: 11. 2. 2019

Vyučující:

Škola:

Počet dětí: 20

Třída:

Pomůcky:

Činnost:

Čas	Záznam – průběh činností vyučujícího, dětí	Poznámky
10:20	učom se oddělověto pobřitu	
10:40	Vypracoval prac. listu	tolna - včelid potroje
11:00	hra - třídění a včelid čev	Obrazeč včelidly na spalovet kartičky (mapy. pomůcka - skřítka)
11:20	Naučoval korálka na boduvalu Rozložíom pobřik + podařil rubu	

Komu mohu pomoci

18

Kompetence

- ▶ Můj kamarád – Vím, že existují lidé s handicapem

Doprovodný text

Byl jsem dnes s maminkou na nákupu a když jsme šli domů, pomohl jsem jí s jednou z tašek. Vždyť to jídlo, které jsme koupili, je i pro mě! Někteří lidé ale pomáhají i jen tak, nic z toho nemají. Například v tramvaji cestou domů byla paní s kočárkem a nějaký pán jí pomohl vynést kočárek po schodech, to od něj bylo hezké. Doma pak na nás čekala babička s Verunkou, která si při hraní vyvrtila kotník a nesmí pár dní chodit. Tak jí nosím šťávu do pokoje a podávám jí hračky, na které zrovna nedosáhne, aby se co nejrychleji uzdravila.

Návrhy činností

Jak jsem pomohl

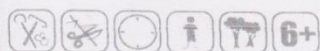
- ▶ jak pomáhají lidé na obrázcích? už jsi také někdy pomáhal?
- ▶ každý si na pracovním listě vybarví obrázek s pomocí, kterou už někdy dělal

Veřejná služba

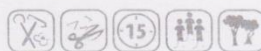
- ▶ po dohodě s blízkou nemocnicí nebo domovem důchodců můžeme s dětmi nakreslit obrázky jako výzdobu nebo nacvičit krátké představení nebo písničky

Domácí úkol

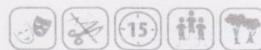
- ▶ s dětmi vymyslíme, komu mohou pomoci, např. mamince s nákupem
- ▶ do příští schůzky se to pokusí splnit

Jak otvírali studánku

- ▶ přečteme si příběh Křemílk a Vochomůrky – Jak otvírali studánku
- ▶ popovídáme si:
 - ▶ v čem víle pomohli?
 - ▶ měla víla radost?
 - ▶ jak by to dopadlo, kdyby víle nepomohli?

Dramatizace

- ▶ děti po skupinkách předvádějí situace z listu jako malé divadlo

Povídání k tématu

- ▶ znám ve svém okolí někoho, kdo nestačí na všechno sám a potřebuje pomoci?
- ▶ potřeboval jsi ty někdy pomoci?
- ▶ pomáhají jen dospělí?

Moje poznámky:

.....

.....

.....

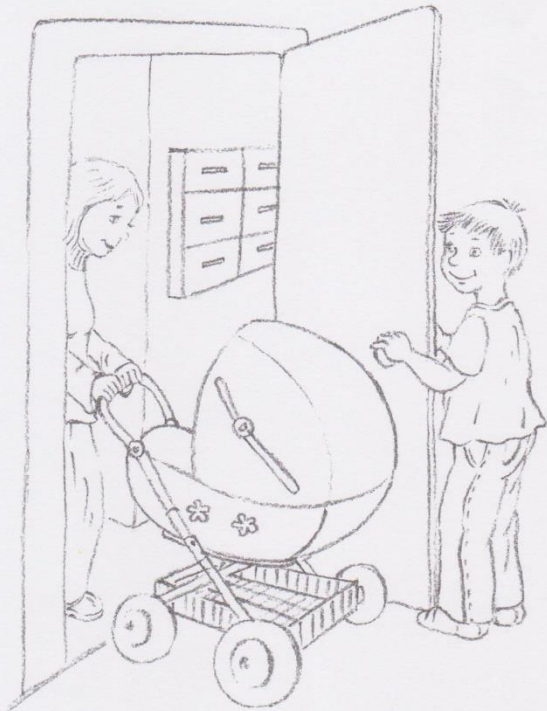
.....

.....

.....

Komu mohu pomoci

Kompetence

- ▶ Příroda kolem nás – Vnímám rozdílnost přírody v různých ročních obdobích

Doprovodný text

Před našim domem stojí třešň, na kterou susedovic kluci lezou a sbírají třešně. Všimli jsme si, že třešně na stromě nejsou celý rok a strom se v každém ročním období nějak změní. V létě je úplně zelený, na podzim všechno listí opadá. V zimě je celý holý a na jaře zase vylezou zelené lístky a vykvete. Potom se na něm zase objeví třešně, a to pak na něj vylezeme i my.

Návrhy činností

Dokreslení stromů podle ročních období

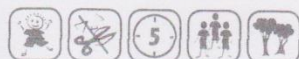
- ▶ stromy a jejich okolí na pracovním listě dokreslíme – každý v jednom ročním období

Hodiny s jednou ručičkou

- ▶ společně si přečteme pohádku „Jak Křemílek s Vochomůrkou měli hodiny s jednou ručičkou“ (Václav Čtvrtek – Pohádky z pařezové chaloupky Křemílka a Vochomůrky)
- ▶ povíme si, proč je důležité, aby se roční období měnila
- ▶ z čtvrtky a patentky si každý vyrobí hodiny se čtyřmi ročními obdobími

Kytička

- ▶ s dětmi uděláme rozcvičku s příběhem rostliny v průběhu roku
 - ▶ na začátku jsme všichni cibulka – schoulení na zemi
 - ▶ přijde předjaří – natáhneme ruku jako rostlinka první výhonek a zkusíme, jestli už je jaro
 - ▶ jaro – rostlinka se pomalu zvedá za sluníčkem, protahujeme se
 - ▶ léto – rostlinka vykvete a natahuje se rukama k nebi, hlavou i tělem se otáčí za sluncem
 - ▶ podzim, zima – rostlinka pomalu vadne a znovu se choulí do cibulky

Koláž ročních období

- ▶ stromy na listě výtvarně zpracujeme
 - ▶ na jarní strom namalujeme kvítky
 - ▶ na letní nalepíme zelené listy
 - ▶ k podzimní stromu nalepíme na zem hnědé listy
 - ▶ na zimní strom a zem okolo dolepíme vatu

Co kdo kdy dělá

- ▶ všichni najednou předvádíme, co dělá:
 - ▶ veverka na podzim
 - ▶ kytička na jaře
 - ▶ čáp na podzim
 - ▶ sýkorka v zimě
 - ▶ pole v létě
 - ▶ listí na podzim
 - ▶ ovečka na jaře
 - ▶ a další

Povídání k tématu

- ▶ jak se mění příroda v jednotlivých ročních obdobích?
- ▶ vedeme děti k pochopení přizpůsobení přírody střídání ročních období
- ▶ můžeme si najít strom v okolí klubovny a pozorovat ho ve všech ročních obdobích, případně ho fotit a fotografie porovnávat

Moje poznámky:

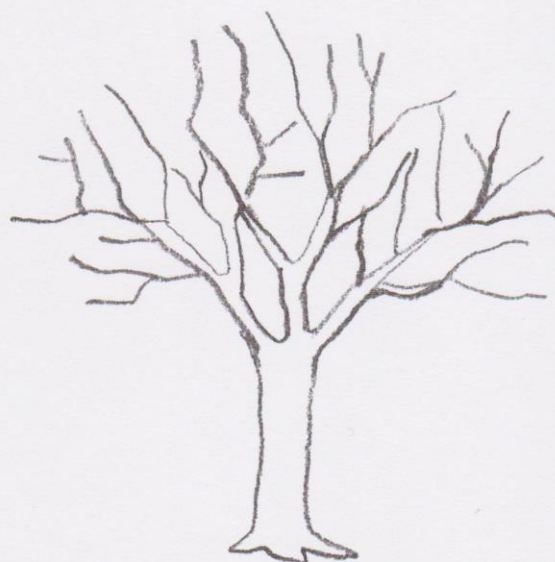
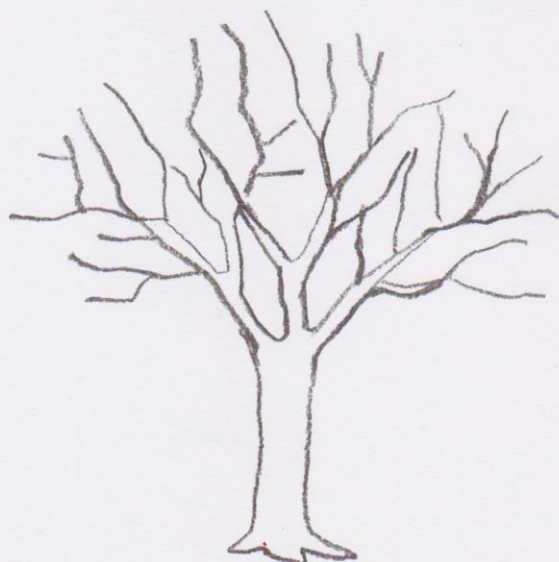
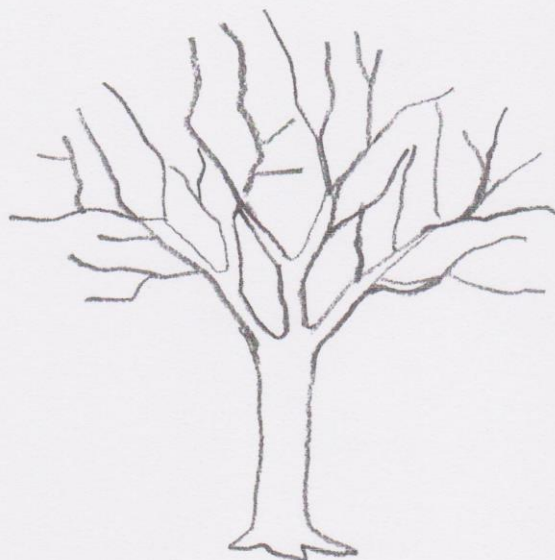
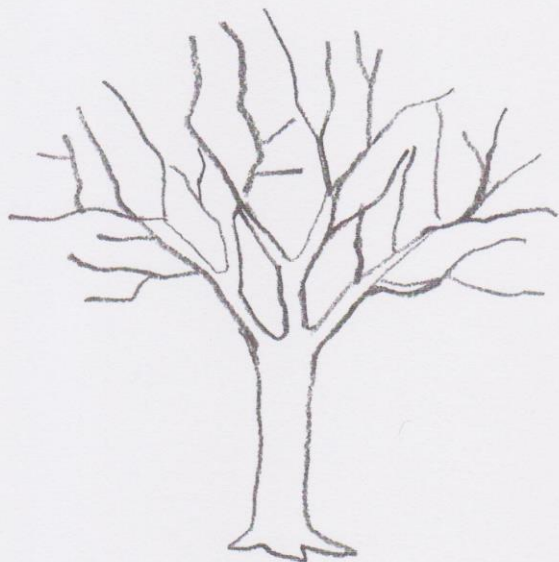
.....

.....

.....

.....

Roční období

Co nepatří do lesa

32

Kompetence

- ▶ Příroda kolem nás – Víím, že odpadky patří do koše.

Doprovodný text

Dnes jsme s babičkou a dědou vyrazili do lesa na houby, podařilo se nám najít spoustu hříbků a klouzků. Na louce jsme viděli srnku a na stromě zase zrzavou veverka. Také jsme tam ale viděli velikou ošklivou skládku plnou odpadků. Vůbec tomu nerozumím – proč je někdo k přírodě tak zlý a ničí ji? My jsme si obaly od svačiny zabalili do batůžků a vyhodíme je až doma.

Návrhy činností

Co do lesa nepatří

- ▶ na pracovním listě zakroužkujeme věci, které do lesa nepatří

Odpadky v lese

- ▶ vedoucí v lese rozhází odpadky (věci, které tam nepatří)
- ▶ děti si mají za určený čas zapamatovat co nejvíce z nich

Výtvarná činnost

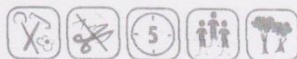
- ▶ na balicí papír s dětmi nakreslíme les a z pracovního listu vystříháme obrázky, co do lesa patří i nepatří
- ▶ papírky, které do lesa nepatří, vedoucí položí na obrázek lesa, ostatní rozmístí po blízkém okolí
- ▶ děti mají za úkol najít obrázky, které do lesa patří, a nalepit je na balicí papír, naopak obrázky s odpadky musí děti z balicího papíru po jednom odnést pryč

Čištění studánky

- ▶ v lese si najdeme studánku, u které se s dětmi zastavíme, přečteme si báseň „Otvírání studánek“ od Bohuslava Martinů a Miloslava Bureše, po přečtení básně studánku vyčistíme
- ▶ tematicky činnost nejvíce patří do vítání jara
- ▶ pro zpestření činnosti můžeme využít místní pověsti či příběhy ke studánce, kostýmy víl a jiných lesních pohádkových bytostí

Úklid po svačině v lese

- ▶ na výpravě po svačině učíme děti správně nakládat s vyprodukovaným odpadem – odpadky vyhodíme do koše, případně neseme odpadky s sebou, pokud je koš daleko

Povídání k tématu

- ▶ proč odpadky a věci nepatří do lesa?
- ▶ v čem je to pro přírodu špatné?
- ▶ jak bychom se cítili v lese s odpadky?

Moje poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co nepatří do lesa

Pracovní listy pro benjamínky

32

Authority

27

Kompetence

- ▶ Svět okolo nás – Respektuji autority a mám důvěru ve své blízké

Doprovodný text

Dnes se ve školce dva kluci poprali a paní učitelka je musela pokárat a každého poslat na jinou stranu třídy. Ještě že to tak rychle vyřešila, už jsem se začínala bát, že se k nim Pepík taky přidá. Kluci se pohádali o nějakou hračku a vůbec se nemohli dohodnout, kdo si s ní bude hrát. Při cestě ze školky jsme pak viděli pana policajta, jak řídí dopravu na křižovatce, aby se auta nesrazila – připomnělo mi to, jak paní učitelka řídila děti ve školce.

Návrhy činností

Kdo je kde autorita

- ▶ na pracovním listě spojíme obrázek situace s obrázkem postavy (postav), které v dané situaci představují autoritu, koho je třeba poslouchat

Dramatizace situace

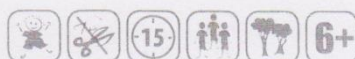
- ▶ děti po skupinách předvádějí situace z pracovního listu
- ▶ dávají důraz na osobu autority v situaci a její činnost

Poznáš, kdo vede?

- ▶ všichni stojí v kroužku
- ▶ jeden jde za dveře, ostatní se domluví, kdo povede – bude ukazovat činnost, kterou všichni předvádějí (tleskání, plácání do steh, poklepávání nohou, otáčení hlavou, ...), tyto činnosti bude vždy po chvíli střídat a ostatní se musí co nejrychleji přidat
- ▶ ten za dveřmi se vrátí a pozorně všechny sleduje, snaží se přijít na to, kdo činnosti vede

Had

- ▶ všichni mají zavázané oči a drží se za ruce v hadu, jen první vidí a vede celého hada na určené místo
- ▶ vedoucí dbá na bezpečnost aktivity

Zahrajeme si na vedoucího

- ▶ vedoucí pošeptá jednomu z dětí jednoduchou aktivitu, to musí zorganizovat ostatní a aktivitu udělat, např.:
 - ▶ uvázat z mikin lano
 - ▶ seřadit se od nejvyššího
 - ▶ lehnout si na zem do hvězdy hlavami k sobě

Povídání k tématu

- ▶ koho musím poslouchat?
- ▶ poslouchají jen děti dospělé, nebo i dospělí někoho poslouchají?
- ▶ proč někoho musíme poslouchat?

Moje poznámky:

.....

.....

.....

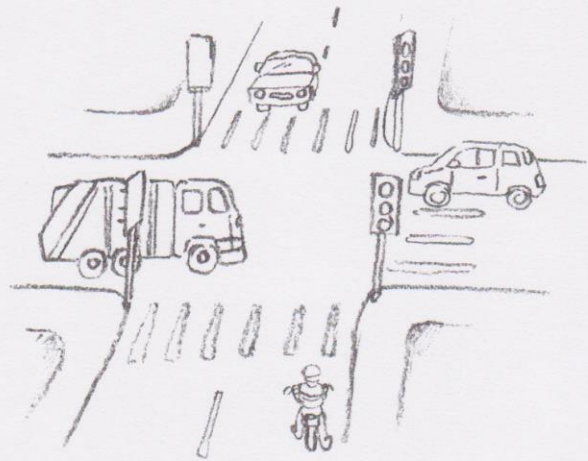
.....

.....

.....

Authority

Spolupráce

26

Kompetence

- ▶ Můj domov – Jsem schopen pracovat ve skupině

Doprovodný text

Dnes jsme ve školce dělali velké společné dílo, veliký obraz naší školky. Důležité bylo, abychom se všichni domluvili na tom, jak bude náš obrázek vypadat. Bylo to těžké se domluvit, ale nakonec se nám to podařilo a paní učitelka nás pochválila.

Návrhy činností

Společná koláž

- ▶ jako společné dílo ve dvojici nebo v družině vytvoříme koláž z částí pracovního listu
- ▶ na velký papír malujeme společně obrázek prostředí, do kterého pak vlepujeme dopravní prostředky, domky, lidi – vedoucí pomáhá dětem domluvat se ve skupině, kde co na obrázku bude
- ▶ potom si společně řekneme, co se v našem světě děje – každá skupina popíše pár situací, které namalovala

Kulhavý závod

- ▶ děti závodí ve dvojicích s jednou nohou svázanou k sobě – v takovém závodě nevíteží ten nejrychlejší, ale ten, který se dokáže ve dvojici shodnout

Nesení míče ve dvojici

- ▶ děti po dvojicích nesou měkký míč nebo kouli svázanou z mikiny mezi hlavami
- ▶ můžeme závodit na určenou vzdálenost, nebo soutěžit, kdo donese míč nejdál

Štafeta

- ▶ děti se po skupinách rozestaví do štafety
- ▶ na jednom konci vedoucí ukáže na obrázek z pracovního listu a na druhém konci jsou rozmístěné tyto obrázky vystříhané
- ▶ děti štafetově přenesou poslednímu zprávu, který obrázek vedoucí chce, poslední pak obrázek sebere a utíká s ním za vedoucím

Stavba věže

- ▶ ze stavebnice nebo z přírodnin děti po skupinkách staví stavby – jak vysokou věž dokážete v oddíle postavit?

Povídání k tématu

- ▶ je možné v jednom postavit dům, hrát fotbal nebo Člověče, nezlob se?
- ▶ co nezvládneš sám? s čím potřebuješ pomoc kamarádů?

Moje poznámky:

.....

.....

.....

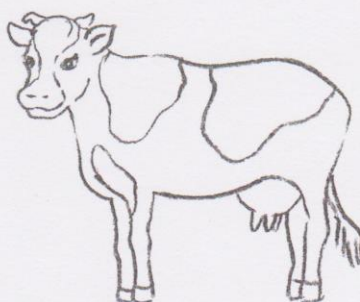
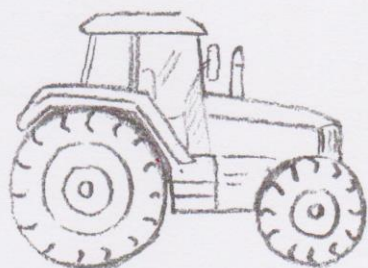
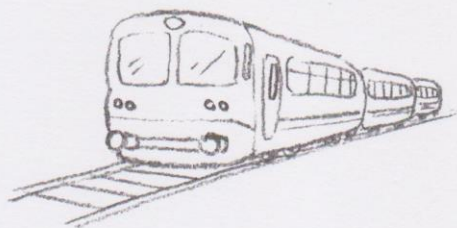
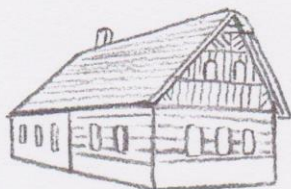
.....

.....

.....

Spolupráce

Rozdělím se s tebou

20

Kompetence

- Můj kamarád – Dovedu se s ostatními rozdělit

Doprovodný text

O Vánocích jsme s Verunkou dostali každý hodně dárečků a celé prázdniny jsme si s nimi hráli. Já dostal stavebnici a autíčka, Verunka zas jiný díl stavebnice a panenku. Když jsme si hráli každý se svojí částí stavebnice, dokázali jsme postavit jen jeden malý domeček. Když mi ale Verunka půjčila tu svou část, najednou jsem mohl postavit mnohem víc věcí. Na oplátku jsem jí půjčil auto, aby se její panenka mohla vozit po pokoji a nemusela všude chodit pěšky.

Návrhy činností

Děti se dělí

- na pracovním listě zelenou barvou označíme situace, kde se děti hezky dělí, červenou pak situace, kterým je možné něco vytknout

Imaginární dárečky

- děti chodí po místnosti a předstírají, že v rukou drží nějaký předmět
- na signál se potkají, předají si navzájem tyto dárečky a pokračují s novým imaginárním předmětem

Společné ovoce

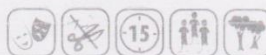
- každé dítě přinese kousek ovoce
- všechno ovoce dáme do společné mísy a vyrobíme ovocný salát nebo ovocné špízy, společně je pak sníme

Dělíme se o dobroty

- na výpravách vedeme děti k tomu, aby se o sladkosti ze svačiny podělily s ostatními
- dále je vedeme k tomu, aby si vždy vzaly jen takovou část, aby vybylo na všechny

Dramatizace

- děti v malých skupinkách předvádějí situace, ve kterých si něco půjčují, např. pomůcky ve škole, bábovky na pískovišti, hračky, ...

Povídání k tématu

- když něco mám, tak z toho mám radost; když se o to rozdělím s ostatními, tak máme radost všichni, je to tak?

Moje poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rozdělím se s tebou

